

ДОПОМОГА ПІСЛЯ ПОРАНЕННЯ

Довідник із прав, обов'язків та алгоритму
дій військовослужбовця у разі поранення,
травми чи захворювання

Збройні Сили
України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Головнокомандувача ЗС України
генерал-лейтенант

Євген МОЙСЮК

“ 05 ”

05

2023 року

**ДОВІДНИК ІЗ ПРАВ, ОБОВ'ЯЗКІВ ТА АЛГОРИТМУ
ДІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ У РАЗІ
ПОРАНЕННЯ, ТРАВМИ ЧИ ЗАХВОРЮВАННЯ**

Генеральний штаб ЗС України
№ 31168/С від 06.05.2023 12:14:25 зрк. 84//

КОМУ ПОТРІБЕН ЦЕЙ ДОВІДНИК І ЧОМУ? *Довідник розроблено для військовослужбовців Збройних Сил України, які отримали поранення, травми чи захворювання під час військової служби.*

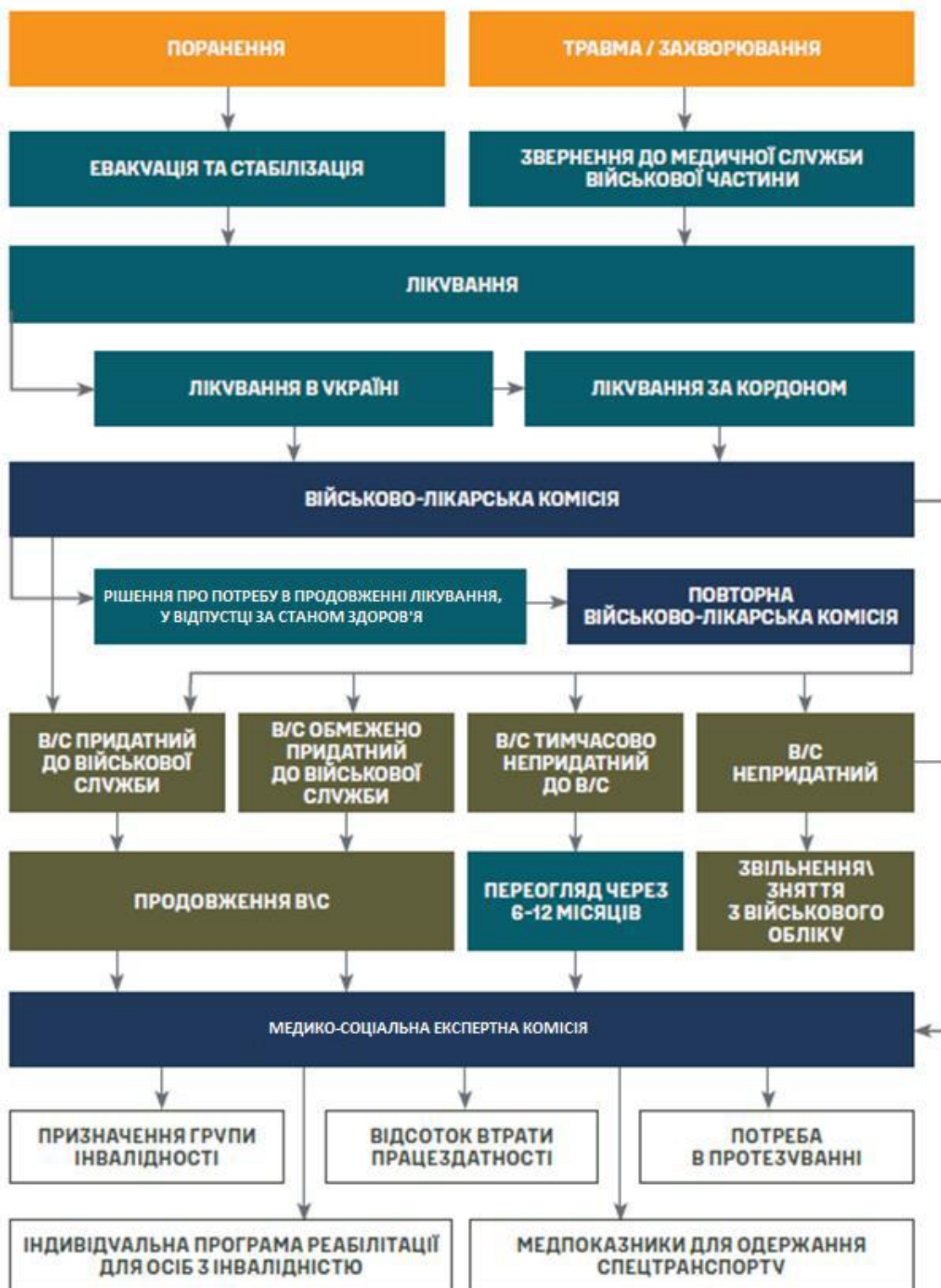
Ми проаналізували шлях, який доводиться долати після отримання травми, поранення чи захворювання. Лікування, реабілітація проходження військово-лікарської комісії та медико-соціальної експертної комісії тощо. Все це супроводжується великою кількістю бюрократичних процедур, які ми прагнемо спростити.

У довіднику зібрано корисну інформацію:

- як отримати направлення на лікування, реабілітацію чи оздоровлення;
- на що важливо звернути увагу під час проходження лікування, військово-лікарської та медико-соціальної експертної комісії;
- які пільги та грошові виплати належать військовослужбовцю;
- які документи потрібно отримати і до кого за ними звертатись.

У довіднику зібрано найбільш поширені запитання серед військовослужбовців, які отримали поранення/травму чи захворіли під час виконання службових обов'язків. У випадку запитань, які не передбачені даним Довідником, будь ласка, телефонуйте на номер гарячої лінії Міністерства оборони України 0 800 500 442.

ШЛЯХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ПІСЛЯ ПОРАНЕННЯ, ТРАВМИ, ЗАХВОРЮВАННЯ

КЛЮЧОВІ ТЕМАТИКИ ДОВІДНИКА

ТРАВМА АБО ЗАХВОРЮВАННЯ	9
Направлення в заклад охорони здоров'я	9
Відмова направити в заклад охорони здоров'я.....	9
Список документів для закладу охорони здоров'я.....	10
ПОРАНЕННЯ	11
Першочергові дії після поранення	11
Первинна медична карта (форма 100)	11
ВЗАЄМОДІЯ З ВІЙСЬКОВОЮ ЧАСТИНОЮ ПІД ЧАС ЛІКУВАННЯ	12
ЛІКУВАННЯ	13
Першочергові дії в закладі охорони здоров'я.....	13
Лікування у цивільному державному чи комунальному закладі охорони здоров'я	13
Лікування в приватному закладі охорони здоров'я	14
Лікування вдома.....	14
Лікування за кордоном.....	15
Список документів після лікування	16
ДОВІДКА ПРО ОБСТАВИНИ ТРАВМИ	17
ВІЙСЬКОВО-ЛІКАРСЬКА КОМІСІЯ	20
Що таке ВЛК?.....	20
Коли потрібно проходити ВЛК?	20
Направлення на ВЛК	20
Відмова надати направлення на ВЛК	21
Документи для проходження ВЛК	21
Порядок проходження ВЛК.....	22
Терміни проходження ВЛК	23
Рішення ВЛК	23
Відпустка за станом здоров'я	25
Придатний до в/с, але погано себе почуваю	26
Продовження лікування (реабілітації).....	27
Повна придатність до в/с	27
Обмежена придатність до в/с.....	28
Тимчасова непридатність з наступним переоглядом через 6-12 місяців	28
Непридатність до військової служби з виключенням з військового обліку	29
Оскарження рішення ВЛК.....	30
ПРОТЕЗУВАННЯ	31
Протезування в Україні.....	31

Коли розпочинати протезування?	31
Безкоштовне протезування	32
Протезування за кордоном	33
МЕДИКО-СОЦІАЛЬНА ЕКСПЕРТНА КОМІСІЯ (МСЕК)	36
Що таке МСЕК?	36
Терміни проходження МСЕК	36
Порядок проходження МСЕК	36
Виїзна чи заочна МСЕК	38
ВИПЛАТИ.....	39
Щомісячне грошове забезпечення та додаткова винагорода	39
Одноразова грошова допомога.....	41
Матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань.....	44
Грошова допомога для оздоровлення.....	45
Фінансове забезпечення для військовослужбовців, які виведені поза штат (у розпорядження командира) під час лікування	45
Грошове забезпечення військовослужбовців при звільненні за станом здоров'я.....	46
ПОСВІДЧЕННЯ УЧАСНИКА БОЙОВИХ ДІЙ.....	47
Хто може отримати статус УБД	47
Документи для отримання статусу УБД	47
Порядок отримання посвідчення УБД	48
ПОСВІДЧЕННЯ ОСОБИ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ	51
Хто має право отримати статус особи з інвалідністю внаслідок війни?	51
Порядок дій для отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни	51
ВІДНОВЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ	53
Відновлення військового квитка або посвідчення офіцера	53
Відновлення посвідчення УБД	53
Відновлення паспорту	54
Відновлення втраченого номеру мобільного телефону	54
Відновлення банківської карти.....	55
КОРИСНІ КОНТАКТИ.....	57
ДОДАТКИ	59

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

в/ч – військова частина

в/с – військовослужбовець, військова служба

ВЛК – військово-лікарська комісія

МСЕК – медико-соціальна експертна комісія

ТЦК та СП – територіальний центр комплектування та соціальної підтримки

ВСП – військова служба правопорядку

СЗЧ – самовільне залишення військової частини

ППД – постійний пункт дислокації

УБД – учасник бойових дій

ОГД – одноразова грошова допомога

ТРАВМА АБО ЗАХВОРЮВАННЯ

Направлення в заклад охорони здоров'я

Якщо ти отримав(-ла) травму або захворювання під час виконання обов'язків військової служби, твої дії наступні:

1. Усно поінформуй свого безпосереднього командира та медика взводу/роти.
2. Отримай усне направлення (згоду) від безпосереднього командира до медпункту в/ч.
3. У медпункті в/ч пройди медичний огляд. Його має провести фельдшер, лікар або начмед. Після огляду тобі можуть призначити лікування у в/ч або дати направлення на дообстеження чи стаціонарне лікування в закладі охорони здоров'я поза розташуванням в/ч.
4. Якщо тобі призначили лікування.
 - a. Після огляду в медпункті в/ч тебе можуть звільнити від виконання службових обов'язків (максимум на 6 днів).
 - b. Якщо протягом 6 днів стан здоров'я не покращився, начмед тебе огляне повторно та, за потреби, продовжить звільнення від виконання обов'язків. Загалом стаціонарне лікування в медпункті військової частини може тривати не більше 14 днів¹.
5. Якщо твій стан не покращився, після лікування у в/ч або в результаті первинного огляду було виявлено потребу в додатковому обстеженні (ургентні випадки, інфекційні захворювання тощо), за рекомендацією начмеда, командир військової частини дає тобі направлення на дообстеження чи стаціонарне лікування.
6. ВИМАГАЙ, щоб при кожному зверненні за медичною допомогою в облікових журналах було зроблено відповідні записи ². Це важливо для встановлення зв'язку твоєї травми чи захворювання з військовою службою. Цю обставину буде вказано у висновку ВЛК. Також, такі записи будуть важливими у випадку, якщо твій командир відмовлятиметься направити тебе до закладу охорони здоров'я на лікування, операцію чи ВЛК.

ЗВЕРНИ УВАГУ!

Рекомендації начмеда щодо звільнення від виконання обов'язків підлягають виконанню командуванням!³

Відмова направити в заклад охорони здоров'я

Потребу в лікуванні (амбулаторному, стаціонарному) визначає лікар на підставі медичного огляду та проведених досліджень. Відповідно першим твоїм кроком має стати звернення до начальника медичного пункту (служби). Якщо ти потребуєш стаціонарного лікування і тобі відмовили в направленні до закладу охорони здоров'я, твої дії мають бути наступні:

- Напиши рапорт на ім'я безпосереднього командира, де чітко опиши суть питання та обставини. Зразок такого рапорту дивись у Додатку 1.

¹ Статут внутрішньої служби ЗСУ, ст. 259

² Статуту внутрішньої служби ЗСУ, ст.254-256

³ Статут внутрішньої служби ЗСУ, ст. 257

- Принеси рапорт до стройової частини особисто, зроби його копію та попроси особу, яка приймає рапорти, поставити підпис, дату та печатку в/ч на твоїй копії. Свою копію рапорту збережи.
- У випадку ігнорування або відмови подай скаргу на гарячу лінію 0 800 500 442 або у Військову службу правопорядку Збройних Сил України.

Список документів для закладу охорони здоров'я

Після отримання направлення на проходження лікування чи обстеження у військовому закладі охорони здоров'я тобі необхідно прибути до його приймального відділення. Тобі знадобляться наступні документи:

- направлення, підписане командуванням в/ч;
- медичну книжку;
- довідку про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) або Акт про нещасний випадок (у разі одержання травми);
- військовий квиток (посвідчення офіцера);
- атестат на продовольче забезпечення;

Для проходження лікування в цивільному закладі охорони здоров'я достатньо лише направлення з підписом командира військової частини. Інші документи мати не обов'язково.

Якщо на момент убування до закладу охорони здоров'я в тебе немає довідки про обставини травми, то військова частина повинна надіслати її на адресу лікувального закладу (в розділі довідника «Лікування» є окремий пункт, як отримати цю довідку і що робити, якщо її не видають).

ПОРАНЕННЯ

Першочергові дії після поранення

Якщо ти отримав(-ла) поранення в районі ведення бойових дій, то з поля бою тебе евакуюють побратими або медики. Як правило, евакуація здійснюється до визначеного місця надання першої медичної допомоги: до медичної роти, стабілізаційного пункту або найближчого лікувального закладу.

Під час надання домедичної допомоги в тебе вилучають засоби захисту (каска, бронежилет тощо), зброю та БК. Це матеріальні цінності, які знаходяться на обліку твоєї військової частини, за них відповідають служби забезпечення. Коли після проходження лікування ти повернешся до військової частини, тобі все повернуть.

З етапу надання домедичної допомоги після евакуації з поля бою в тебе має бути тільки один документ – Первинна медична карта (Форма 100). Збережи цей документ.

Первинна медична карта (форма 100)

Первинна медична карта (форма 100⁴) – це документ, який заповнює медик після надання першої домедичної (екстреної медичної) допомоги, і який повинен бути з тобою на усіх етапах лікування. З прикладом первинної медичної карти (форми 100) встановленого зразка можна ознайомитися в Додатку 2.

У первинної медичної карти (форми 100) має бути вказано особисті дані бійця; найменування підрозділу, до якого той належить; вид поранення; факт, що поранення отримане під час бойових дій; час надходження до стабілізаційного пункту; яку допомогу було вже надано на етапі евакуації тощо. За можливості, перевіри правильність написання прізвища, імені та по батькові, а також номер військової частини.

Первинна медична карта тобі може знадобитись у 2 випадках:

- Для проведення службового розслідування за фактом поранення і подальшого отримання довідки про обставини поранення. Довідка про обставини поранення необхідна для проходження ВЛК, МСЕК, для отримання виплати додаткової винагороди в розмірі до 100 000 грн, а також вона впливає на розмір виплати одноразової грошової допомоги в разі встановлення інвалідності або часткової втрати працездатності.
- У разі, якщо у військовій частині не знали про твоє лікування і помилково записали тобі самовільне залишення частини (СЗЧ), первинна медична карта (форма 100) та інші медичні документи (виписний епікриз), які нададуть в закладі охорони здоров'я, сприятимуть проясненню ситуації.

⁴ Використання первинної медичної карти (Форми 100) визначено додатком 4 наказу Генерального штабу ЗСУ від 09.07.2018 «258 «Про затвердження Керівництва з медичної евакуації в Збройних Силах України»

ВЗАЄМОДІЯ З ВІЙСЬКОВОЮ ЧАСТИНОЮ ПІД ЧАС ЛІКУВАННЯ

Після потрапляння до медичного закладу ти залишаєшся військовослужбовцем і повинен підтримувати контакт зі своєю військовою частиною. Контролюй чотири питання:

1. Постійна обізнаність командира щодо перебігу твого лікування, місцезнаходження, дати госпіталізації та дати можливої виписки.
2. Отримання довідки про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва).
3. Списання майна. Якщо було пошкоджено чи втрачено майно (яке ти отримав у військовій частині і яке підлягає списанню), повідом про це свого безпосереднього командира та узгодь свої дії.
4. Виплати. Контролюй виплату додаткової винагороди. Детальніше про це дізнайся у розділі «Виплати».

ЛІКУВАННЯ

Першочергові дії в закладі охорони здоров'я

Після потрапляння до закладу охорони здоров'я багато військовослужбовців забувають чи не знають, що необхідно доповідати командуванню про своє місце перебування та лікування. Адже ти залишаєшся військовослужбовцем навіть на лікуванні, відтак твої командири мають знати, де ти знаходишся і як проходить твоє лікування. Відсутність комунікації з військовою частиною може призвести до того, що військовослужбовця буде визнано таким, який самовільно залишив частину. Тож після потрапляння до закладу охорони здоров'я потрібно зробити наступне:

1. Передай лікарю направлення на лікування та чекай на оформлення. Якщо ти потрапив(-ла) до закладу охорони здоров'я після евакуації, передай лікарю первинну медичну карту (форму 100).
2. Поінформуй командира про своє місцезнаходження, дату госпіталізації та відділення, в якому перебуваєш. Відразу зроби запит на отримання довідки про обставини травми. Уточни, чи було розпочате службове розслідування.

* Начальник закладу охорони здоров'я повинен повідомляти командира в/ч про прибуття та стан військовослужбовця, а за 5 днів до виписки – про завершення лікування. Однак через велике навантаження часто цього не відбувається, тому сам телефонуй своєму командиру.

У військовому госпіталі тебе поставлять на продовольче забезпечення закладу. Для цього в тебе має бути продовольчий атестат від військової частини. Якщо в тебе є продовольчий атестат, передай лікуючому лікарю закладу охорони здоров'я. Якщо немає - зауваж, що законодавством не передбачено обов'язкове надавання до закладу охорони здоров'я в системі Міноборони України продовольчого атестату під час дії воєнного стану. У цивільних закладах охорони здоров'я продовольчий атестат взагалі не потрібен.

На період лікування в закладі охорони здоров'я ти підпорядковуєшся його начальнику. Тобто переміщення за межі закладу можливе виключно з дозволу лікуючого лікаря, начальника госпіталю чи директора лікарні.

Лікування у цивільному державному чи комунальному закладі охорони здоров'я

Так, ти маєш право звернутись до державних або комунальних закладів охорони здоров'я та лікуватись за рахунок держави, але виключно:

- якщо за місцем проходження військової служби, навчальних і спеціальних зборів відсутні військово-медичні заклади охорони здоров'я, відповідні спеціалізовані відділення, спеціальне медичне обладнання; тоді ти потребуватимеш направлення від начальника медичної служби з підписом командира військової частини, як було зазначено вище.

- в екстрених випадках (зокрема, через виклик бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги за номером «103»)⁵.

Якщо звернення до закладу охорони здоров'я відбулось в екстреному випадку, твої дії наступні:

1. Проінформуй працівників закладу, що ти проходиш військову службу.
2. Зроби доповідь своєму безпосередньому командиру⁶.
3. У разі неможливості повідомити командування, звернись до найближчого ТЦК та СП та зроби там відмітку. Також можна звернутися до Військової служби правопорядку ЗСУ (ВСП ЗСУ), щоб повідомити про ситуацію. ВСП ЗСУ передасть цю інформацію до твоєї військової частини. За можливості, з собою слід мати відповідні медичні документи.

Лікування в приватному закладі охорони здоров'я

Так, ти маєш право пройти лікування в приватному закладі охорони здоров'я за погодження командира військової частини та за умови, що послуги приватних медичних закладів будуть надані безоплатно (оплачені самим закладом охорони здоров'я або в рамках Програми медичних гарантій НСЗУ – це варто уточнювати безпосередньо в закладі охорони здоров'я) або оплачені тобою особисто.

Твої дії:

1. Отримай від приватного закладу гарантійний лист – зобов'язання про безкоштовне надання послуг з підтвердженням, що під час лікування заклад буде розміщувати тебе, забезпечувати харчування та санітарно-гігієнічні потреби. Зразок гарантійного листа дивись у Додатку 6.
2. Напиши рапорт на командира в/ч, де чітко опиши суть питання та обставини. Зразок такого рапорту можна знайти в Додатку 1. До рапорту додай гарантійний лист від приватного закладу охорони здоров'я. Якщо оплачуєш послуги самостійно, доклади особисте зобов'язання оплатити послуги приватного закладу. Отримай на рапорті погодження від начальника медичної служби військової частини.
3. Отримай направлення на стаціонарне лікування до приватного закладу за підписом командира в/ч.

Лікування вдома

Так, ти можеш лікуватись вдома, але виключно, якщо ти офіцер та/або проходиш службу за контрактом, на таке лікування є висновок лікаря⁷ та його погоджено безпосереднім командиром⁸.

Твої дії у такому разі:

1. Напиши рапорт на ім'я безпосереднього командира в/ч з проханням клопотати перед вищим командуванням про звільнення тебе від виконання обов'язків на підставі довідки лікаря, додай підстави для домашнього лікування (рішення лікаря) з посиланням на Статут внутрішньої служби ЗСУ (Додаток 1).

⁵⁵ Пункт 4 частини 1 статті 11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»

⁶⁶ ст.12 Статуту внутрішньої служби ЗСУ

⁷⁷ ч.5 ст.256 Статуту внутрішньої служби ЗСУ

⁸⁸ ст.12 Статуту внутрішньої служби ЗСУ

2. Безпосередній командир пише у твоєму рапорті клопотання за підпорядкованістю до командира військової частини про задоволення прохання зазначеного тобою в рапорті.
3. Отримай рішення про лікування вдома від командира військової частини.

Лікування за кордоном

Так, відповідно до чинного законодавства ти можеш пройти лікування чи реабілітацію за кордоном.⁹⁻¹⁰¹¹ Порядок дій для оформлення лікування за кордоном наступний:

1. Потрібно проконсультуватись зі своїм лікуючим лікарем. Саме він визначає потребу в лікуванні за кордоном відповідно до критеріїв, визначених у наказі Міністерства охорони здоров'я України №574 від 05.04.2022 року.
2. Лікарня, у якій ти перебуваєш на лікуванні та/або реабілітації, готує такі документи:
 - згода захисника України або його законного представника на лікування за кордоном з наданням однозначної згоди на обробку персональних даних, що стосуються медичної інформації (Додаток 7);
 - згода на обробку та передачу персональних даних закладам охорони здоров'я іноземних держав відповідно до законодавства у довільній формі (Додаток 8);
 - виписка з медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого за формою, затвердженою МОЗ;
 - висновок про необхідність направлення на лікування за кордон згідно (Додаток 9).
3. Лікарня надсилає підписані документи до державного органу, що входить до складу сектору безпеки і оборони, в якому проходить службу захисник України (КМС, ДПС, СБУ, ДСНС, Нацгвардія тощо).
4. Державний орган, що входить до складу сектору безпеки і оборони, наприклад, командування Медичних сил ЗСУ, розглядає пакет документів та направляє до Міністерства охорони здоров'я України.
5. Міністерство охорони здоров'я України формує запит до країн ЄС щодо лікування, обговорює умови транспортування. Після підтвердження з боку приймаючої сторони, Міністерство охорони здоров'я України направляє лист підтвердження на командування медичних сил України, Державну прикордонну службу України, Міністерство закордонних справ України.
6. Країна, яка приймає військовослужбовця, оплачує транспортування, супровід та перебування у клініці його та, за потреби, його супроводжувальну особу. Супроводжувати військовослужбовця можуть: дружина або чоловік, один із батьків, один із дітей (в тому числі усиновлених).
7. Закордонна дипломатична установа України за кордоном (посольство, консульство) здійснює супровід військовослужбовця за кордоном: допомагає розв'язати проблеми в межах компетенцій.

⁹ Постанова Кабінету міністрів №411 від 05.04.2022

¹⁰ Наказ Міністерства охорони здоров'я України №574 від 05.04.2022

¹¹ Постанова Кабінету міністрів України № 361 від 21 квітня 2023 «Про внесення змін до Порядку направлення осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон»

8. Після завершення лікування, країна, яка приймає, забезпечує повернення військовослужбовця до України. Для цього пацієнту необхідно поінформувати Міністерство охорони здоров'я України або ж звернутись до лікуючого лікаря в закордонній лікарні з проханням сприяти поверненню в Україну.
9. З початку евакуації контакт з військовослужбовцем буде підтримувати координатор Міністерства охорони здоров'я України.

Якщо необхідно отримати додаткову інформацію, надішліть запит на пошту medevacukraine@gmail.com та залиште контакт для зворотного зв'язку.

Список документів після лікування

Медичний заклад повинен тобі надати:

- Виписку із медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого (виписний епікриз), оформлену начальником відділення за підписом начальника госпіталя (медичного закладу).
- Медичну книжку.
- Медичні довідки, результати оглядів, обстежень.
- Первинну медичну карту (форму 100) (якщо її було передано лікарям).

Військова частина повинна тобі надати:

- Довідку про обставини травми з підписом командира в/ч.
- Якщо стався нещасний випадок, то копію Акту про нещасний випадок.

З документами тобі необхідно прибути до військової частини самостійно чи з особою, яка супроводжує (якщо її направили з в/ч).

ДОВІДКА ПРО ОБСТАВИНИ ТРАВМИ

Довідка про обставини поранення (травми, контузії, каліцтва)¹² – це документ, в якому міститься інформація про обставини, при яких ти отримав травму, поранення чи каліцтво (зразок довідки в Додатку 3(а)).

Ця довідка допомагає встановити причинний зв'язок між обставинами твого поранення та захистом Батьківщини/виконанням обов'язків військової служби/проходженням військової служби. Її наявність є обов'язковою для проходження ВЛК, МСЕК, вона впливає на розмір виплати одноразової грошової допомоги в разі встановлення інвалідності або часткової втрати працездатності.

Довідку про обставини травми (поранення, контузію, каліцтво) видають у 4-х примірниках:

- Перший примірник – до наказу про виплату додаткової винагороди;
- Другий – до особової справи військовослужбовця;
- Третій – до госпітальної (гарнізонної) військово-лікарської комісії;
- Четвертий – до територіального центру комплектування та соціальної підтримки для оформлення одноразової грошової допомоги.

У довідці обов'язково має бути вказано обставини, за яких було отримано поранення (контузію, травму, каліцтво) із зазначенням бойових (спеціальних) завдань, які виконував військовослужбовець під час отримання поранення; чи перебував він/вона в стані алкогольного (наркотичного) сп'яніння; чи пов'язане поранення з вчиненням військовослужбовцем адміністративного (кримінального) правопорушення тощо.

Порядок видачі довідки про обставини травми:

Довідка про обставини травми видається за підписом командира в/ч на підставі наказу командира військової частини про отримання поранення (травми, контузії, каліцтва) військовослужбовцем.

Наказ командира військової частини про загибель, поранення (контузію, травму, каліцтво) військовослужбовця здійснюється на підставі рапорту командира підрозділу, журналу бойових дій, бойового донесення, картки передового району, первинної медичної картки (Форма 100, Додаток 2 до Наставови з медичного забезпечення ЗС України на особливий період) тощо.

Відповідно до окремого доручення Головнокомандувача ЗС України від 20.04.2023 #25488/С, може бути призначене службове розслідування в разі потреби з'ясувати обставини, які мають значення для прийняття рішення командиром та визначення причинно-наслідкового зв'язку загибелі, поранення (контузії, травми, каліцтва) військовослужбовця (перебування в стані алкогольного (наркотичного) сп'яніння, вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення, самокаліцтва тощо).

¹² Додаток 5 до Положення про військово-лікарську експертизу в ЗС України, затвердженої наказом МОУ від 14.08.2008, №402 (зі змінами)

Відповідно, терміни видачі довідки про обставини травми залежать від потреби та строків з'ясування обставин, які мають значення для прийняття рішення командиром та видання за фактом поранення наказу командира в/ч про поранення військовослужбовця.

Твої дії для отримання довідки про обставини поранення (травми, контузії, каліцтва):

1. Зв'яжись з безпосереднім командиром та переконайся, що він/вона подав рапорт про подію (твою травму, поранення, контузію) до штабу в/ч. Переконайся, що в Журналі бойових дій є відповідний запис.
2. Якщо цього не було зроблено, тобі потрібно самостійно скласти пояснення і рапорт на ім'я командира в/ч. У рапорті вислови прохання видати довідку про обставини травми (Додаток 3). До рапорту додай пояснення про обставини поранення (Додаток 4). За можливості, але не обов'язково, додай також пояснення 2-3 свідків (інших військовослужбовців, які були з тобою в момент поранення).
3. Відправ рапорт, власні пояснення та пояснення свідків (за наявності) до своєї в/ч в один із способів:
 - a. Укрпоштою або через військово-медичну установу, де ти проходиш лікування: потрібно відправити «цінним листом» (листом з оголошеною цінністю) з описом вкладення та з повідомленням про отримання на юридичну адресу пункту постійної дислокації. Кожна військова частина має юридичну адресу ППД. Її можна знайти через сайт YouControl. У разі відсутності інформації про адресу військової частини, можна звернутися до військової частини (командування, управління), якому твоя частина підпорядкована. А також через гарячу лінію Міноборони (0 800 500 442) або ж звернутися до ТЦК та СП за місцем перебування.
 - b. За можливості особисто приїдь до штабу твоєї військової частини та віддай документи у стройову частину. Також зроби копії всіх документів і вимагай від особи, яка приймає документи, поставити підпис, дату та печатку в/ч на твоїй копії документів.

Ми не радимо просити інших військовослужбовців з твоєї частини, які тебе провідуватимуть, передавати в стройову рапорт та пояснення. Найперше тому, що там можуть не прийняти документи, які подані не особисто. Але навіть якщо стройова прийме їх, ти не матимеш жодних підтверджень. Якщо немає можливості особисто подати документи в стройову, відправ їх поштою – ти матимеш корінець про вручення. У випадку оскарження, це матиме велике значення.

Якщо тобі не надають довідку про обставини травми:

1. У тебе має бути підтвердження факту направлення рапорту (щодо отримання довідки про обставини травми) до в/ч. Наприклад, копії, корінці цінних листів тощо.
2. Напиши скаргу про бездіяльність військової частини чи затягування видання наказу командира військової частини про поранення (контузію, травму, каліцтво) військовослужбовця. Скаргу направ до штабу оперативного командування, якому підпорядковується твоя військова частина. Звернись

до Військової служби правопорядку Збройних Сил України або гарячу лінію Міністерства оборони України (0 800 500 442). Зафіксуй своє звернення: збережи копії скарг, номер звернення на гарячу лінію тощо (Додаток 5).

3. У разі відсутності відповіді від оперативного командування чи Міноборони України ти можеш звернутись до адміністративного суду. Він може визнати протиправною відмову командира військової частини в наданні довідки про обставини травми та зобов'язати його видати її. Такі прецеденти в судовій практиці існують.

ВІЙСЬКОВО-ЛІКАРСЬКА КОМІСІЯ

Що таке ВЛК?

ВЛК – військово-лікарська комісія – яку ти проходиш з метою:

- визначення ступеня придатності до військової служби;
- встановлення причинного зв'язку захворювання, травми (поранення, контузії, каліцтва) із захистом Батьківщини/виконанням обов'язків військової служби/проходженням військової служби;
- визначення потреби у відпустці після завершення лікування або у зв'язку з хворобою/лікуванням (реабілітацією), протезуванням тощо. ВЛК розглядає обставини твоєї травми, захворювання чи поранення і приймає рішення, чи пов'язані вони з проходженням служби, виконанням службових обов'язків, захистом Батьківщини.

Рішення щодо причинного зв'язку між захворюванням, травмою (пораненням, контузією, каліцтвом) та військовою службою буде важливим для тебе при отриманні відповідних грошових виплат.

Коли потрібно проходити ВЛК?

Потреба в проведенні медичного огляду ВЛК з метою визначення ступеня придатності до військової служби після перенесеного захворювання чи травми виникає лише у разі наявності в тебе захворювання або наслідків травми, що призвели до значних або помірних порушень функції органів та систем органів, що визначає лікар на підставі проведеного медичного обстеження та досліджень¹³.

Якщо захворювання чи отримана травма не призвели до порушення функцій органів і систем органів або призвели до незначних їхніх порушень (що також визначає лікар), то потреба в проходженні медичного огляду ВЛК відсутня, оскільки ступінь придатності до військової служби не змінився.

При ухиленні від призначеного обстеження або порушенні лікарняного (госпітального) режиму особу можуть виписати без проходження ВЛК. Про відмову в обстеженні повідомляється командир в/ч.

Направлення на ВЛК

Направлення на ВЛК може дати прямий начальник (від командира частини і вище), а також органи управління/підрозділи Військової служби правопорядку Збройних Сил України, прокуратура, суд, начальник гарнізону, начальник військового лікувального закладу (на підставі подання начальника лікувального відділення за місцем лікування), військовий комендант гарнізону, керівник ТЦК та СП.

¹³ пункт 6.4. глави 6 розділу II Положення, затвердженого наказом МОУ №402 від 14.08.2008

У разі проведення ВЛК під час стаціонарного лікування направлення на ВЛК військовослужбовцю не видається. Лікуючий лікар приймає рішення по потребу у ВЛК, за його клопотанням військовослужбовця зараховують на проходження військово-лікарської комісії.

Як отримати направлення на ВЛК?

1. Якщо стан твого здоров'я дозволяє прибути до військової частини, тобі потрібно:
 - після прибуття написати рапорт на ім'я командира в/ч з доповіддю про завершення лікування та запитом про направлення на проходження ВЛК (Додаток 10);
 - отримати направлення від начмеда на проходження ВЛК з підписом командира в/ч (Додаток 11).
2. Якщо стан твого здоров'я не дозволяє прибути до військової частини за направленням на ВЛК, твої дії:
 - звернутись до начальника лікувального відділення свого закладу охорони здоров'я:
 - начальник лікувального відділення за наявності підстав, визначених п. 6.4 глави 6 розділу II Положення, затвердженого наказом МОУ №402 від 14.08.2008, пише подання до начальника військового лікувального закладу з характеристикою твого стану здоров'я;
 - начальник військового лікувального закладу приймає рішення про необхідність направлення на медичний огляд ВЛК.
3. Якщо ти перебуваєш на лікуванні або у відпустці за станом здоров'я, можна звернутись до керівника твого ТЦК та СП. Керівник твого ТЦК та СП надають направлення на проходження ВЛК без повернення до військової частини. Якщо лікування відбувається в іншій територіальній одиниці, ніж твоя в/ч, необхідно тимчасово стати на військовий облік у місцевому ТЦК та СП.

Відмова надати направлення на ВЛК

У разі, якщо військова частина та інші уповноважені особи незаконно, на твою думку, відмовляють тобі в направленні на ВЛК, твої дії:

1. Зателефонуй на гарячу лінію Командування медичних Сил ЗСУ (044 522 83 58) та/або Міністерства оборони України (0 800 500 442) та поясни свою проблему.
2. Якщо це не спрацювало, тобі потрібно подати заяву до суду з вимогою зобов'язати командира військової частини надати направлення на ВЛК. Наразі існує практика позитивних рішень у таких питаннях.

Документи для проходження ВЛК

Для проходження ВЛК у воєнний час тобі треба мати з собою наступні документи:

- направлення на медичний огляд ВЛК;
- медична книжка;
- посвідчення особи (військовий квиток або посвідчення офіцера);

- медична характеристика (необов'язковий документ у воєнний час);
- службова характеристика (необов'язковий документ у воєнний час);
- оригінал довідки про обставини травми від твоєї в/ч (у разі отримання травми, поранення, контузії, каліцтва внаслідок бойових дій) та/або засвідчену копію акту про нещасний випадок (гостре професійне захворювання (отруєння), поранення, контузії, травми, каліцтва, окрім тих випадків, що настали внаслідок уражень або дій з боку противника);
- посвідчення УБД (за наявністю);
- витяги із особових справ та інші довідкові матеріали для військовослужбовців – учасників бойових дій (можуть бути у вигляді ксерокопій, однак завірені відповідними посадовими особами та печаткою в/ч).

Порядок проходження ВЛК

Отже, ти отримав направлення на ВЛК. В Україні діють штатні ВЛК, до яких належать Центральна військово-лікарська комісія ЗС України (м. Київ) (далі – ЦВЛК); ВЛК регіону (розташовані у м. Львів, м. Харків, м. Дніпро, м. Одеса, м. Вінниця). Також є позаштатні постійно діючі ВЛК (, до яких належать: госпітальні ВЛК; гарнізонні ВЛК; лікарсько-льотні комісії (далі – ЛЛК); ВЛК високомобільних десантних військ; ВЛК територіального центру комплектування (далі – ВЛК ТЦК); ВЛК державних, комунальних закладів охорони здоров'я з правами госпітальної ВЛК.

До складу ВЛК входять: хірург, терапевт, невропатолог, окуліст, отоларинголог, гінеколог (для жінок), а за медичними показниками і лікарі інших спеціальностей. До ВЛК ти маєш пройти ЕКГ-обстеження, флюорографічне обстеження органів грудної клітини, зробити загальний аналіз крові та сечі. Можливо, тобі призначать додаткове обстеження за медичними показниками.

Проходження ВЛК:

- I. В реєстратурі закладу охорони здоров'я тобі повинні надати:
 - a. картку обстеження та медичного огляду, яку надалі будуть заповнювати лікарі;
 - b. корінці на прийом до усіх необхідних лікарів. В реєстратурі тобі пояснять, де знаходяться потрібні кабінети та як записатись у чергу (в деяких закладах уже працює електронна форма запису).

Спочатку потрібно здати всі необхідні аналізи та пройти обстеження. Потім пройти лікарів. Кожен з лікарів після огляду пише висновок про стан здоров'я військовослужбовця. Варто зазначити, що під своїм висновком лікар обов'язково має поставити підпис та завірити його печаткою.

Терміни проходження ВЛК

Строки для проходження медичного огляду ВЛК не визначені законодавством та залежать в кожному конкретному випадку від кількості необхідних медичних (спеціальних) досліджень для встановлення діагнозу.

Рішення ВЛК

Постанова (рішення), яке приймається ВЛК, оформлюється одним із документів: свідоцтво про хворобу, довідка ВЛК (позаштатні ВЛК), протокол засідання ВЛК з визначенням причинного зв'язку травми, захворювання, поранення (штатні ВЛК).

ВЛК може приймати постанови про придатність до військової служби, про причинний зв'язок захворювань (поранень, контузій, травм, каліцтв) зі службою в Збройних Силах України, про потребу в лікуванні, реабілітації, протезуванні тощо:

I. Постанови про причинний зв'язок захворювань (поранень, контузій, травм, каліцтв) зі службою в Збройних Силах України:

- «Поранення (контузія, травма, каліцтво), ТАК, пов'язане із захистом Батьківщини» – якщо поранення було отримане під час захисту Батьківщини або виконання обов'язків військової служби під час служби в складі діючої армії та флоту, а також під час захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, під час безпосередньої участі в здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів.
- «Поранення (контузія, травма, каліцтво), ТАК, пов'язане з виконанням обов'язків військової служби» – якщо поранення отримане (крім випадків протиправного діяння) в разі фактичного виконання службових обов'язків під час проходження військової служби в частинах, які не входили до складу діючої армії.
- «Поранення (травма, контузія, каліцтво), отримане в результаті нещасного випадку, ТАК, пов'язане з проходженням військової служби» – якщо воно отримане за обставин, не пов'язаних з виконанням обов'язків військової служби, або отримане внаслідок правопорушення.
- «Захворювання (поранення, травма, контузія, каліцтво), ТАК, пов'язане із захистом Батьківщини» – якщо воно виникло під час служби у військових частинах та установах, що входять до складу діючої армії, або коли захворювання, яке виникло до цього в період служби у військових частинах і установах, які входять до складу діючої армії, досягло такого розвитку, що обмежує придатність або призводить до непридатності (зокрема, тимчасової) до військової служби.
- «Захворювання (поранення, контузія, травма, каліцтво), ТАК, пов'язане з проходженням військової служби» – якщо воно виникло під час служби у військових частинах та установах, які не входять до складу діючої армії, або коли захворювання досягло такого розвитку, який обмежує придатність або призводить до непридатності (зокрема, тимчасової) до військової служби, служби з військової спеціальності.

- «Захворювання, НІ, не пов'язане з проходженням військової служби»– якщо воно виникло в того, хто пройшов медичний огляд, до призову на військову службу, прийняття на військову службу за контрактом (зокрема, захворювання, не діагностовані при призові (під час прийому на військову службу), але патогенетично їхній розвиток почався до призову (до прийому) на військову службу, і військова служба не вплинула на вже наявне захворювання і придатність до військової служби.

II. Постанови ВЛК про потребу в переведенні до закладу охорони здоров'я.

За постановою ВЛК, військовослужбовця можуть перевести для лікування до іншого військового чи цивільного закладу охорони здоров'я.

III. Постанови ВЛК про потребу у відпустці за станом здоров'я.

У випадках передбачених Розкладом хвороб, станів та фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби¹⁴, та за рішенням ВЛК військовослужбовцю може бути надана відпустка за станом здоров'я.

Загальний термін безперервного перебування військовослужбовців на лікуванні у військових (цивільних) лікувальних закладах, включаючи відпустку за станом здоров'я, не повинен перевищувати 4 місяці, а для хворих на туберкульоз – 12 місяців. Прийняття рішення лікарем щодо необхідного для лікування терміну залежить від кожного окремого клінічного випадку з обов'язковим дотриманням вимог щодо діагностичних та лікувальних методів надання медичної допомоги, визначених клінічними протоколами, стандартами медичної допомоги, адаптованими клінічними настановами.

Після закінчення визначеного терміну перебування на безперервному лікуванні та у відпустці за станом здоров'я тобі потрібно повторно пройти ВЛК для визначення ступеня придатності до військової служби.

IV. Придатність військовослужбовця до проходження служби.

ВЛК може визначити один із наступних ступенів придатності до військової служби:

1. придатний;
2. обмежено придатний;
3. непридатний з переоглядом через 6-12 місяців;
4. непридатний з виключенням з військового обліку.

Що означає кожен із ступенів придатності?

1. ПРИДАТНИЙ – ти і надалі придатний для залучення як до небойових, так і бойових дій. Тебе можна призначити на більшість посад. Категоричні винятки, коли тебе, як придатного, не можна залучити до певних родів військ, можна дізнатись в Додатку 3 Наказу МОУ №402¹⁵.
2. ОБМЕЖЕНО ПРИДАТНИЙ – особи, визнані обмежено придатними до військової служби, непридатні до служби у десантно-штурмових військах, плавскладі, морській піхоті, спецспорудах.

¹⁴ Додаток 1 до Положення, затвердженого наказом МОУ від 14.08.2008 №402

¹⁵ Наказ МОУ №402 від 14.08.2008 «Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України»

Військовослужбовці, визнані обмежено придатними до військової служби, придатні до служби в частинах (підрозділах) забезпечення, ТЦК та СП, установах, організаціях, навчальних закладах.

3. НЕПРИДАТНИЙ З ПЕРЕОГЛЯДОМ ЧЕРЕЗ 6-12 МІСЯЦІВ – ти і надалі лишаєшся військовослужбовцем і маєш перебувати у військовій частині. Командир визначає, які обов'язки ти маєш виконувати, але ці обов'язки може бути покладено на тебе виключно з урахуванням твого стану здоров'я. У такому разі тебе можуть призначити виключно на небойові посади або вивести в розпорядження командира ППД.
4. НЕПРИДАТНИЙ З ВИКЛЮЧЕННЯМ З ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ – такий ступінь придатності надає тобі право на звільнення з військової служби. Проте у разі наявності бажання ти можеш писати рапорт на продовження проходження служби на посадах передбачених Переліком¹⁶.

Постанова ВЛК про ступінь придатності до військової служби військовослужбовця чинна протягом 12 місяців з моменту проведення медичного огляду. Зауважимо, що постанова ВЛК ТЦК та СП про ступінь придатності до військової служби, яку було прийнято під час призову або прийняття на військову службу, чинна протягом 6 місяців з моменту проведення медичного огляду.

Відпустка за станом здоров'я

Отже, згідно рішення ВЛК тобі надали відпустку за станом здоров'я. Можливі наступні терміни тривалості такої відпустки:

- 30 днів;
- 45-60 днів – за медичними показаннями після травм (поранень) або оперативного лікування (у мирний час);
- продовження основного терміну на 30, а в окремих випадках на 45 або на 60 календарних днів (у мирний час). Під час воєнного стану відпустка за станом здоров'я може двічі продовжуватися по 30 календарних днів.

Враховуй, що тривалість відпустки за станом здоров'я може бути саме такою, яка вказана в довідці ВЛК¹⁷. Командир, з урахуванням місця розташування військової частини та місця проходження відпустки, може надати до 2 додаткових діб на дорогу.

На практиці, однак, буває по-іншому – командир може надати меншу кількість днів на відпустку, ніж вказано у висновку ВЛК. Якщо ти не згодний(-а) з цим рішенням, потрібно апелювати до вищого командування. Якщо й це не дає результату, зателефонуй на гарячу лінію Командування медичних Сил ЗСУ (044 522 83 58) або Міністерства оборони України (0 800 500 442).

Після закінчення терміну перебування на безперервному лікуванні та у відпустці за станом здоров'я необхідно пройти ВЛК для визначення ступеня придатності до військової служби.

Щоб отримати відпустку за станом здоров'я, потрібно:

¹⁶ Наказ МОУ №410 від 14.08.2018 «Про затвердження Переліку посад, що можуть бути заміщені військовослужбовцями, які визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби»

¹⁷ П. 2.1 гл.2 Розділу I Наказу МОУ №402

1. Прибути до своєї військової частини.
2. Написати рапорт з проханням надати відпустку за станом здоров'я відповідно до рішення ВЛК. У рапорті необхідно зазначити місце проведення відпустки за станом здоров'я та додати висновок ВЛК (Додаток 12).
3. Отримати у військової частині відпускний квиток з датами відпустки.
4. Приїхати з пакетом документів до місця проведення відпустки та стати на облік в органі управління Служби правопорядку в гарнізоні, в найближчому ТЦК та СП або в органі місцевого самоврядування.

Після закінчення відпустки ти можеш знову прибути до ТЦК та СП чи ВСП і взяти повторне направлення на ВЛК з метою визначення придатності до військової служби. Проте у разі відмови, необхідно відправитись до своєї в/ч, де написати рапорт на ім'я командира з проханням видати направлення на ВЛК.

Придатний до в/с, але погано себе почуваю

Можлива ситуація, у якій, за рішенням ВЛК, ти придатний(-а) до служби, але при цьому маєш скарги на стан здоров'я. Ось такими мають бути твої дії в цьому випадку:

1. Якщо ти потребуєш екстреної невідкладної медичної допомоги (наприклад, через травму, нещасний випадок, загрозливий для життя стан):
 - зателефонуй 103 або звернися до найближчого закладу охорони здоров'я;
 - повідом свого безпосереднього командира про захворювання або попроси медичних працівників повідомити найближчий ТЦК та СП про місце свого перебування із зазначенням облікових даних для подальшого повідомлення у твою військову частину;
 - після надання медичної допомоги дотримуйся рекомендацій лікаря: повернутись до служби/звернутися до найближчого закладу охорони здоров'я в системі МОУ з повідомленням безпосереднього командира.
2. При загостренні хронічних захворювань (станах, що не загрожують здоров'ю і життю):
 - зв'яжись із безпосереднім командиром і повідом про захворювання та про те, що будеш звертатися до закладу охорони здоров'я;
 - того ж дня звернися за консультацією до лікаря;
 - повідом свого командира про результати обстеження. Від результатів залежать подальші дії;
 - якщо результати обстежень вказують на задовільний стан здоров'я або про необхідність планового лікування, необхідно повертатись до в/ч та за необхідності звертатися до начмеда військової частини;
 - якщо ж результати обстежень підтверджують необхідність надання екстреної медичної допомоги керуйся пунктом 1.
3. Якщо командир не дозволяє тобі залишитись за місцем перебування для подальшого медичного обстеження.

- Повернись до військової частини, де повідом командира про наявні проблеми зі здоров'ям, відвідай медпункт в/ч. У разі необхідності, напиши рапорт з проханням отримати направлення на лікування.
- У разі необхідності, терміново звернись до лікаря за своїм місцем перебування у відпустці та отримай рекомендації щодо необхідності обстеження, лікування, госпіталізації чи оперативного втручання.
- З відповідними медичними довідками необхідно звернутись до ТЦК та СП.
- ТЦК та СП чи ВСП на основі рекомендації лікаря надає довідку про законність твого перебування за межами в/ч. А також передає твоєму командуванню інформацію про необхідність твого лікування.

Продовження лікування (реабілітації)

Якщо ти отримав(-ла) рішення ВЛК про продовження лікування\реабілітацію після стаціонарного лікування, то з лікувального закладу за рішенням ВЛК тебе переведуть до закладу охорони здоров'я, де є реабілітаційне лікування¹⁸ або до реабілітаційного госпіталю в системі Міністерства оборони України.

Якщо ти знаходишся у військовій частині тобі необхідно:

- Написати рапорт з проханням надати направлення на реабілітацію до закладу охорони здоров'я, де вказати терміни лікування, зазначені в рішенні ВЛК.
- Отримати у військової частини направлення на реабілітацію\лікування.

Лікування (реабілітація) за кордоном

Ти можеш продовжити лікування чи реабілітацію за кордоном. Порядок дій має бути такий самий, як описано в розділі «Лікування за кордоном».

Повна придатність до в/с

Якщо згідно з рішенням ВЛК ти визнаний повністю придатним до військової служби, твої дії наступні:

1. повернутись до військової частини;
2. негайно після повернення подати рапорт на ім'я командира військової частини з доповіддю про те, що ти повернувся(-лась) з лікування та приступити до виконання службових обов'язків;
3. проконтролювати, що група персоналу штабу підшила довідку про обставини травми в твою особову справу.

¹⁸ Наказ МОЗ України від 16.03.2022 № 495 "Про організацію надання відновного лікування та реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я військовослужбовцям сил оборони"

Обмежена придатність до в/с

ВЛК може винести постанову: «Обмежено придатний до військової служби». У постанові ВЛК в довільній формі вказується, які види служби та роботи протипоказані цій особі (з урахуванням військової спеціальності, займаної посади, віку).

Отже, від характеру травми, захворювання чи поранення, а також від того, де ти проходиш військову службу (види, окремі роди військ (сил) ЗСУ, органи військового управління, з'єднання, військові частини, ВВНЗ тощо) та на якій посаді, залежить, чи зможеш ти продовжувати військову службу у своїй частині на тій самій посаді, що і до захворювання, травми, або на іншій посаді, яка краще відповідає особливостям стану здоров'я. Необхідність і терміновість переміщення визначаються командирами (начальниками), які мають право призначати військовослужбовців на відповідні посади.

Тому потрібно повернутись до військової частини і доповісти командиру про стан здоров'я.

1. Якщо ти можеш виконувати обов'язки на посаді, яку займав до травми, захворювання чи поранення, і командир узгодив продовження тобою служби :
 - напиши рапорт на ім'я командира за підпорядкованістю з доповіддю, що ти повернувся з лікування та приступив до виконання службових обов'язків;
 - проконтролюй, щоб група персоналу штабу підшила довідку про обставини травми в твою особову справу.
2. Якщо командир тобі запропонував іншу посаду в межах військової частини:
 - напиши рапорт на ім'я командира за підпорядкованістю з доповіддю, що ти повернувся з лікування та в зв'язку з рішенням ВЛК просиш призначити тебе на вакантну посаду, яку ти узгодив з командиром;
 - проконтролюй, щоб група персоналу штабу провела відповідний наказ командира військової частини та підшила довідку про обставини травми в твою особову справу.
3. Якщо стан здоров'я не дозволяє виконувати обов'язки на посаді, яку ти займаєш:
 - звернися до безпосереднього начальника та до начальника кадрової служби військової частини з метою визначення посади, на яку тебе можна перемістити по службі за основною або спорідненою спеціальністю. У разі коли є потреба призначення на посаду за новою спеціальністю, призначенню на цю посаду має передувати відповідна підготовка (перепідготовка). Для доукомплектування Збройних Сил України в умовах особливого періоду військовослужбовці можуть призначатися на посади, передбачені штатами воєнного часу, за новою спеціальністю з урахуванням набутого досвіду.

Тимчасова непридатність з наступним переоглядом через 6-12 місяців

ВЛК може винести постанову, що військовослужбовець непридатний до військової служби з переоглядом через 6-12 місяців. Це означає, що стан здоров'я військовослужбовця в даний час не дозволяє йому/їй

виконувати обов'язки військової служби, оскільки після отриманої травми (поранення, контузії, каліцтва) або проведеного оперативного втручання потрібен час (6-12 місяців) для відновлення функцій органів та систем органів. Тобто, непридатність до військової служби є тимчасовою. ВЛК визначає тимчасову непридатність до військової служби за станом здоров'я на термін від 6 до 12 місяців з наступним проходженням ВЛК.

Діючі військовослужбовці, визнані тимчасово непридатними, за рішенням командира можуть бути виведені поза штат (в розпорядження) і виконувати обов'язки з урахуванням стану здоров'я.

Порядок дій у такому разі:

1. Написати рапорт на ім'я командира військової частини, де повідомити про рішення ВЛК та додати відповідні медичні довідки для прийняття рішення щодо продовження військової служби.
2. Отримати розпорядження командира щодо продовження військової служби.
3. Через 6-12 місяців подати рапорт на отримання направлення на ВЛК для повторного медичного обстеження.

Непридатність до військової служби з виключенням з військового обліку

Отже, у тебе на руках є постанова ВЛК про визнання тебе непридатним до військової служби з виключенням з військового обліку. Твій порядок дій:

1. Подай рапорт на ім'я командира військової частини про звільнення за станом здоров'я з документами, що підтверджують підставу для звільнення, та висновок ВЛК. При написанні рапорту зроби запит на отримання грошових виплат, які військова частина зобов'язана зробити при звільненні з військової служби (з переліком таких грошових виплат можна ознайомитися в розділі «Виплати»).
2. Група персоналу твоєї військової частини видає наказ про звільнення з військової частини.
3. Пройди процедуру виходу у відставку: здай посаду, прослідкуй, щоб тебе виключили зі списків особового складу військової частини та виплатили тобі всі належні кошти.
4. Отримай направлення до територіального центру комплектування та соціальної підтримки за вибраним місцем проживання, куди ти маєш прибути в п'ятиденний строк для того, щоб стати на військовий облік. Після цього слід написати заяву про виключення з військового обліку на підставі довідки ВЛК.

Звертаємо увагу, що коли особа, яка має право на звільнення, виконує завдання в інтересах оборони України під час дії особливого періоду, бере безпосередню участь у веденні воєнних (бойових) дій, то вона звільняється з військової служби протягом трьох місяців з дня завершення виконання таких завдань.

Оскарження рішення ВЛК

Якщо ти пройшов медичний огляд ВЛК, і у рішенні такої комісії не відображений реальний стан твого здоров'я, то є два способи оскаржити це рішення: у досудовому порядку та через суд. Краще починати оскаржувати рішення з досудового порядку, а якщо це не матиме позитивного результату, то зможеш потім звернутися до суду.

Твої дії для оскарження рішення ВЛК в досудовому порядку:

1. Написати заяву особи щодо непогодження з висновками ВЛК та проханням переглянути вказане рішення вищою ВЛК (однією з регіональних ВЛК відповідно до адміністративно-територіальних зон відповідальності або Центральною військово-лікарською комісією ЗС України (ЦВЛК)¹⁹).
2. Долучити до заяви усі відповідні медичні документи та копію попереднього рішення ВЛК.

Заяву, медичні документи та копію постанови ВЛК необхідно або самостійно принести до вищої ВЛК (регіональної чи Центральної ВЛК) або надіслати Укрпоштою цінним листом з повідомленням про вручення з описом вкладення на адресу відповідної ВЛК.

За результатом розгляду скарги тебе можуть направити на повторний або контрольний медичний огляд до ВЛК. За результатом проходження цієї ВЛК тобі нададуть новий висновок (постанову) про стан здоров'я, який і буде братися до уваги.

Однак, якщо ти не погоджуєшся із цим висновком ЦВЛК, то можеш оскаржити рішення уже в суді.

Оскарження рішення ВЛК в суді здійснюється в порядку адміністративного судочинства відповідно до вимог Кодексу адміністративного судочинства України.

Оскаржити рішення ВЛК виключно за медичними показниками неможливо, адже це не входить в компетенцію суду. Зі свого боку суд має право перевіряти законність постанови ВЛК лише в межах дотримання процедури її прийняття.

¹⁹ Наказ МОУ №608 від 16.11.2016 «Про затвердження адміністративно-територіальних зон відповідальності закладів охорони здоров'я Збройних Сил України за організацію медичного забезпечення»)

ПРОТЕЗУВАННЯ

Протезування в Україні

Ти маєш право самостійно обрати підприємство, де виготовлятиметься протез. Сучасні протези виготовляють в Україні (на основі комплектуючих провідних світових компаній) за рахунок держави.

Переваги протезування в Україні, як порівняти з протезуванням за кордоном:

1. Виготовлення протезного виробу – це кропіткий та індивідуальний процес, який потребує кількох примірок, підгонок тощо. Це зручніше робити ближче до дому.
2. Через стрімкий розвиток протезної галузі в Україні з 2014-го року значна кількість українських фахівців опанували новітні техніки та технології і вміють їх ефективно застосовувати.
3. Життя з протезом кінцівки передбачає регулярне обслуговування виробу. Якщо протез виготовлено за кордоном, то після повернення в Україну необхідно шукати фахівця, який зможе обслуговувати цей виріб, переоформить документацію... або постійно їздити за кордон за свій рахунок за найменшої проблеми (щось натирає, щось не працює, щось потрібно відрегулювати тощо).
4. Коли протезист опікується пацієнтом від моменту виготовлення виробу, він знає, що і як працює, які потрібно підібрати комплектуючі для оптимізації функціональності, як в подальшому вдосконалити протез згідно діяльності пацієнта.

Протезування кінцівок в Україні є більш ефективним та раціональним, ніж протезування за кордоном.

Коли розпочинати протезування?

Все індивідуально. Зазвичай протезування розпочинається через 6-8 тижнів після ампутації, але у пацієнтів із захворюваннями периферичних судин та травматичною ампутацією може бути пізніше.

Протезування розпочинається за умов готовності кукси до протезування:

- форма кукси без надлишку або нестачі м'яких тканин;
- рана кукси повністю загоїлася;
- післяопераційний рубець спроможний, еластичний, безболісний;
- відсутні будь-які пошкодження шкірних покривів кукси;
- зменшується набряк кукси;
- кукса є опороспроможною;
- покращується сила м'язів кукси, спини, інших кінцівок, рівновага, тощо.

Рішення про початок протезування приймається мультидисциплінарною командою (лікар, фізичний терапевт, протезист, пацієнт).

Часто ампутація поєднується з травмами інших кінцівок, внутрішніх органів, тощо. При цьому, якщо пацієнт стабільний, кукса готова до протезування, то попри, наприклад, фіксований перелом кісток контрлатеральної кінцівки, потрібно починати протезування. Завдання – максимально швидко вертикалізувати пацієнта з ампутацією. Відтермінування початку протезування негативно впливає на результат у подальшому, оскільки швидше настає гіпотрофія м'язів, утворюються контрактури тощо. Це ускладнює протезування, значно знижує прихильність до користування протезом²⁰.

Безкоштовне протезування

Якщо ти втратив(-ла) кінцівку, то для отримання якісного протезу необхідно здійснити низку кроків та взяти до уваги деякі важливі моменти.

1. Протягом першого тижня після ампутації необхідно розпочати компресійну терапію та формування кукси. Якщо в медичному закладі, де ти знаходишся, цього не роблять – вимагай щоб робили, адже це важливий компонент успішного протезування.
2. Для того, щоб отримати протез за державні кошти, необхідно подати заяву онлайн на первинну реєстрацію в Електронному кабінеті Централізованого банку даних з проблем інвалідності (Далі-ЦБІ) (<https://ek-cbi.msp.gov.ua/>) та зібрати такі документи:
 - заяву на забезпечення протезним виробом (Додаток 14);
 - копію паспорта громадянина України;
 - копію ідентифікаційного коду;
 - документи з даними про реєстраційний номер облікової картки платника податків;
 - рішення ВЛК про необхідність забезпечення протезним виробом;
 - витяг з наказу командира в/ч або довідка про обставини травми;
 - копію довідки про безпосередню участь в бойових діях.
3. Зібрані документи необхідно завантажити в електронному кабінеті ЦБІ.
4. Обери підприємство, на якому ти будеш протезуватися. Це рішення обговори з лікуючим лікарем або отримай консультацію на гарячій лінії Protez Hub (050 1776839). Обирати підприємство краще за місцем постійного проживання, оскільки протез потім доведеться регулярно обслуговувати. Перелік протезних підприємств можна знайти тут: <https://protezinua.com/pidpnyemstva/>.
5. Разом з реабілітологом та техніком-протезистом визначи можливу комплектацію протезного виробу.
6. Якщо тобі пропонують протезування за кордоном, переконайся, що розумієш умови протезування та поцікався, який план подальшого обслуговування протезу. Протягом першого року об'єм кукси змінюється і часто необхідно регулярно підлаштовувати протез.
Де б не відбувалось протезування, з'ясууй, як відбуватиметься обслуговування та гарантійний ремонт протеза²¹.

²⁰ О.Щеглюк- невролог, старший ординатор відділення реабілітації пацієнтів з ампутуваними кінцівками (Військово-медичний клінічний лікувально-реабілітаційний центр)

²¹ <https://protezinua.com/>

Протезування за кордоном

Можлива ситуація, в якій тобі потрібен протез та/або ортез підвищеної функціональності, наприклад для занять спортом, які не виробляються в Україні. За рахунок держави протезування та/або ортезування виробами підвищеної функціональності та/або спеціальними виробами для занять спортом за технологіями виготовлення здійснюється закордонним надавачем спеціалізованої допомоги лише у разі відсутності в Україні спеціалістів, які мають відповідну кваліфікацію і позитивний практичний досвід виготовлення конструкцій (технологій) таких виробів.

Якщо тобі потрібен такий протез та/або ортез, твої дії наступні:

1. Збери документи:

- заяву;
- копію паспорта;
- копію ідентифікаційного коду;
- направлення на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації від органу соцзахисту;
- рішення ВЛК або ЛКК про потребу у протезуванні та/або ортезуванні;
- витяг із історії хвороби;
- фото- та відеоматеріали кукси та наявного об'єму рухів;
- копію довідки про безпосередню участь в бойових діях.
- Якщо тобі потрібен виріб для занять спортом:
 - висновок щодо забезпечення спеціальним виробом для занять спортом за формою (згідно з додатком), виданий лікарем фізичної та реабілітаційної медицини або фахівцем з фізичної реабілітації, або лікарем-ортопедом-травматологом лікувальним закладом, який має відповідну кваліфікацію щодо спортивного протезування про можливість використання спеціального виробу для занять спортом для систематичних занять відповідним видом (видами) спорту з урахуванням результатів оцінки функціональних можливостей особи;
 - лист центрального органу виконавчої влади щодо необхідності забезпечення спеціальним виробом для занять спортом учасника операції, який систематично займається відповідним видом (видами) спорту (у разі забезпечення участі у спортивних змаганнях всеукраїнського або міжнародного рівня).
- Якщо тобі потрібен виріб для забезпечення фізкультурно-спортивної реабілітації:
 - висновок щодо забезпечення спеціальним виробом для занять спортом за формою (згідно з додатком), що виданий лікарем фізичної та реабілітаційної медицини або фахівцем з фізичної реабілітації лікувальної установи, яка має відповідну кваліфікацію щодо спортивного протезування, про можливість використання спеціального виробу для занять спортом для фізкультурно-спортивної реабілітації з урахуванням результатів оцінки функціональних можливостей осіб;

- рекомендаційний лист Уповноваженого Президента України з питань реабілітації учасників бойових дій щодо необхідності забезпечення спеціальним виробом для занять спортом учасника операції з метою його фізкультурно-спортивної реабілітації.
3. Відправ зібрані документи до Фонду соціального захисту (далі Фонд).
 4. Фонд протягом 10 робочих днів з дати отримання (надходження поштою) зазначених документів опрацьовує та вносить їх на розгляд експертної групи.
 - Строк розгляду документів експертною групою не може перевищувати 25 робочих днів з дати їхнього отримання (надходження поштою) Фондом.
 - **ВАЖЛИВО!** Якщо подано не всі документи, Фонд повідомляє в 3-денний термін про документи, які необхідно подати додатково. У такому разі днем звернення вважається дата, зазначена на поштовому штампелі (у разі надсилання документів поштою), або дата їхнього фактичного отримання Фондом (у разі особистого подання).
 5. Фонд укладає із закордонним надавачем спеціалізованої допомоги і учасником операції або його законним представником тристоронній письмовий договір, в якому визначаються умови:
 - надання такому учасникові грошової допомоги та безготівкового перерахування коштів закордонному надавачеві спеціалізованої допомоги;
 - подальшого гарантійного і післягарантійного обслуговування виробів;
 - надання закордонним надавачем спеціалізованої допомоги технічного опису конструкції та комплектації виробу підвищеної функціональності та/або спеціального виробу для занять спортом за технологіями виготовлення, які відсутні в Україні;
 - надання інформації про етапи протезування, технології виготовлення, застосовування комп'ютерної діагностики та моделювання, необхідні види робіт під час підготовки;
 - навчання користуванню таким виробом;
 - навчання ходінню на остаточній конструкції в разі протезування нижніх кінцівок;
 - відповідальність сторін;
 - надання закордонним надавачем спеціалізованої допомоги акта виконаних робіт.
 6. Виріб підвищеної функціональності, що виготовлений закордонним надавачем спеціалізованої допомоги, буде тобі виданий на 4,5 роки.
 7. Для оплати твого проїзду, проживання та харчування (а також за потреби й особи, яка тебе супроводжує) за кордоном Фонд перераховує кошти на твій рахунок або на рахунок закордонного надавача спеціалізованої допомоги.
 8. Після повернення з-за кордону та для остаточного розрахунку тобі або твоєму законному представнику протягом 10 робочих днів потрібно подати Фонду відповідні документи, що підтверджують усі дії і процедури.
 9. Для заміни приймальної гільзи (куксоприймача) та здійснення післягарантійного ремонту протезно-ортопедичного виробу підвищеної функціональності та/або спеціального виробу для занять спортом за технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, тобі потрібно подати до Фонду відповідну заяву, на підставі якої Фонд звертається до закордонного лікувального закладу.

10. Заміна приймальної гільзи та післягарантійний ремонт здійснюються на підставі рішення експертної групи та відповідного договору, укладеного Фондом і закордонним надавачем спеціалізованої допомоги, за кордоном або за твоєю згодою в офіційному представництві закордонного надавача спеціалізованої допомоги чи на іншому підприємстві на території України.

МЕДИКО-СОЦІАЛЬНА ЕКСПЕРТНА КОМІСІЯ (МСЕК)

Що таке МСЕК?

Медико-соціальна експертна комісія (МСЕК) – спеціальний заклад у системі охорони здоров'я, що проводить медико-соціальну експертизу особам, які звертаються для встановлення:

- групи інвалідності (I,II,III група);
- відсотку втрати працездатності;
- потреби в протезуванні;
- індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю;
- медичних показань на право одержання спеціального автотранспорту.

Тобі потрібно пройти МСЕК у випадку, якщо у тебе після травми, захворювання чи поранення відбулась значна втрата працездатності та загалом фізичне чи психічне здоров'я зазнало змін. Зокрема, якщо є підозра на набуття групи інвалідності чи є потреба у протезуванні. Контузії також є підставою для проходження МСЕК.

Довідка МСЕК є підставою для нарахування одноразової грошової допомоги та оформлення інших соціальних пільг.

Терміни проходження МСЕК

У разі отримання поранення у зв'язку з:

- захистом Батьківщини, виконанням обов'язків військової служби – немає обмежень щодо проходження МСЕК протягом 3-х місяців після звільнення з військової служби, тому можна пройти МСЕК і пізніше;
- проходженням військової служби – бажано пройти МСЕК протягом 3-х місяців після дати звільнення зі служби, але це не критично, оскільки дозволяється і після 3-х місяців, головне, щоб інвалідність була пов'язана саме з військовою службою;
- виконанням обов'язків військової служби – пройти МСЕК потрібно протягом 3-х місяців після звільнення.

Порядок проходження МСЕК

Щоб пройти МСЕК, тобі потрібно отримати направлення. Твої дії:

1. Якщо ти проходиш стаціонарне лікування, за направленням на МСЕК (ф. 088/0) треба звертатися до свого профільного лікуючого лікаря (якщо лікувався з приводу травми – до травматолога, якщо з приводу поранення – до хірурга або до травматолога (залежно від ураження кісток скелету), якщо з приводу серцево-судинних захворювань – до кардіолога тощо).

2. Якщо ти діючий військовослужбовець, то маєш звернутися з рапортом щодо проходження МСЕК до безпосереднього командира. Після розгляду такого рапорту командир в/ч надасть тобі дозвіл на залишення військової частини для проходження МСЕК (Додаток 15).
3. Якщо ти знаходишся за межами військової частини (наприклад, у відпустці за станом здоров'я), звернись до ТЦК та СП, який може надати тобі направлення на проходження МСЕК²².
4. Якщо тебе звільнено з військової служби, направлення на МСЕК також може дати сімейний лікар. Порядок дій наступний:
 - Звернись до сімейного лікаря або у районній лікарні, або в місцевому воєнному госпіталі звернись до профільного лікаря (травматолог, невропатолог тощо) з проханням скликати МСЕК.
 - Сімейний лікар виписує тобі електронні направлення до профільних спеціалістів.
 - Необхідно пройти консультації всіх лікарів (обов'язково роби виписки на фірмових бланках лікарні з печаткою лікаря).
 - Всі висновки принеси знову до сімейного лікаря. Він оформлює направлення на МСЕК (форма ф. №088\о). Потім лікар передає документи комісії або пацієнт робить це самостійно.

Врахуй, що в період дії воєнного стану та протягом 6 місяців після його припинення чи скасування проведення медико-соціальної експертизи здійснюється за направленням ЛКК незалежно від місця реєстрації чи проживання. У разі, якщо ти звертаєшся для встановлення інвалідності і не можеш прибути на огляд до МСЕК, то комісія може приймати рішення про встановлення інвалідності заочно на підставі направлення ЛКК.

Вплив наявності групи інвалідності, отриманої до травми\поранення, на проходження МСЕК

Так, на процес проходження МСЕК впливає наявність групи інвалідності, навіть якщо її набуто в цивільних обставинах. У випадку, якщо травми, поранення, контузії, одержані при виконанні бойових завдань, призвели до ампутації кінцівок, втрати внутрішніх органів чи повної стійкої втрати органом його функцій, то МСЕК може здійснити переогляд та призначити інвалідність на ступінь вище попередньої, але не вище I групи.

Переогляд з метою підвищення групи інвалідності відбувається після заяви особи або її законного представника при змінах у стані здоров'я і працездатності особи з інвалідністю або за рішенням суду²³.

Документи для проходження МСЕК

Для проходження обстеження МСЕК у тебе мають бути такі документи:

- Направлення на МСЕК (форма ф. № 088/о);
- паспорт або ID картка з витягом з Єдиного державного демографічного реєстру щодо реєстрації місця проживання

²² П.11 постанови КМУ від 23 лютого 2022 р. № 154 «Про затвердження Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки»

²³ ст. 7 ЗУ «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»

- копія ідентифікаційного коду;
- військовий квиток або посвідчення офіцера (копія);
- військово-облікові документи (довідка про проходження військової служби, витяг з послужного списку) або їхні копії;
- свідоцтво про хворобу або довідка ВЛК, або витяг з протоколу засідання штатної ВЛК про встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв);
- медична документація, оригінали (виписки з амбулаторної карти ф. 025/о, виписки з історії хвороби стаціонарного хворого ф. 027/о, результати лабораторних, інструментальних, променевих обстежень, консультативні висновки профільних обласних спеціалістів тощо) та амбулаторна картка хворого;
- у випадку, якщо ти є учасником ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (або особою, яка потерпіла від Чорнобильської катастрофи, чи постраждала від радіоактивного опромінення внаслідок будь-якої аварії):
 - посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (посвідчення потерпілого від Чорнобильської катастрофи або посвідчення учасника ліквідації ядерних аварій відповідної категорії або посвідчення потерпілого від радіаційного опромінення) відповідної категорії;
 - експертний висновок міжвідомчої експертної комісії з установлення причинного зв'язку хвороби, інвалідності та смерті з дією іонізуючого випромінювання та інших шкідливих чинників внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС про причинний зв'язок захворювання з Чорнобильською катастрофою.
- копія витягу з наказу командира військової частини про виключення зі списків особового складу частини / звільнення з військової служби (за наявності);
- довідка про обставини травми (за потреби);
- посвідчення УБД (за наявності);
- копія трудової книжки (за наявності).

При проходженні МСЕК потрібно мати з собою оригінали зазначених документів.

По закінченню обстеження, видається довідка про встановлення групи інвалідності із зазначенням причинного зв'язку інвалідності або зазначається ступінь втрати професійної працездатності.

Виїзна чи заочна МСЕК

Як тільки твій стан стабілізується, необхідно звернутися до завідувача відділення, у якому ти перебуваєш на лікуванні, з проханням пройти МСЕК. Документи на МСЕК подає медичний заклад.

1. Для оформлення рішення МСЕК скликається «виїзна» МСЕК.
2. У разі, якщо ти звертаєшся для встановлення інвалідності і не можеш прийти на огляд до медико-соціальної експертної комісії, така комісія може приймати рішення про встановлення інвалідності заочно на підставі направлення лікарсько-консультативної комісії²⁴.

²⁴ п.1.1. Постановки КМУ від 8 березня 2022 р. № 225 «Деякі питання порядку проведення медико-соціальної експертизи на період дії воєнного стану на території України»

ВИПЛАТИ

Якщо ти отримав поранення (травму, контузію, каліцтво) внаслідок участі в бойових діях, тобі належать наступні види грошової виплати:

1. Щомісячне грошове забезпечення в розмірі за останньою займаною посадою перед пораненням (контузією, травмою, каліцтвом).
2. Додаткова винагорода – виплата в розмірі 100 000 грн за поранення (контузію, травму, каліцтво), пов'язане із захистом Батьківщини (при виконанні бойових завдань по БР), яка здійснюється щомісяця протягом всіх періодів лікування в стаціонарі або перебування у відпустці для лікування після тяжкого поранення.
3. Одноразова грошова допомога – одноразова грошова компенсація за будь-яке ушкодження здоров'я (інвалідність, часткова втрата працездатності внаслідок поранення, контузії, травми, каліцтва або захворювання), яке призвело до втрати працездатності чи групи інвалідності, отримані при захисті Батьківщини або виконанні обов'язків військової служби.
4. Матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань – виплата, яка здійснюється військовослужбовцям щороку в розмірі, що дорівнює розміру їхнього місячного грошового забезпечення.
5. Грошова допомога для оздоровлення – виплата в розмірі місячного грошового забезпечення, яка здійснюється щороку, незалежно від матдопомоги для вирішення соціально-побутових питань.

Щомісячне грошове забезпечення та додаткова винагорода

Якщо ти отримав(-ла) поранення, пов'язане із захистом Батьківщини і перебуваєш на лікуванні або ж у відпустці для лікування після тяжкого поранення, то маєш право щомісяця отримувати 100 000 грн додаткової грошової винагороди та щомісячне грошове забезпечення. Тобто в період лікування у стаціонарі чи відпустки після тяжкого поранення за тобою зберігається виплата грошового забезпечення в розмірі за останньою посадою перед пораненням та додаткової винагороди в розмірі 100 тис грн, незалежно від того, де перебуває твій підрозділ (на передовій, чи ні).

Твої дії для отримання додаткової грошової винагороди:

1. Отримай довідку про обставини травми (як це зробити, описано в розділі «Проходження лікування» – «Довідка про обставини травми»), зроби копію та передай її до стройової частини.
2. На підставі наказу командира щомісячно отримуй виплату додаткової винагороди протягом лікування на стаціонарі чи перебування у відпустці після тяжкого поранення.
3. У випадку неотримання додаткової винагороди напиши рапорт на ім'я командира щодо включення тебе до наказу про виплату додаткової винагороди в розмірі 100 тис.

грн та їхню виплату. До рапорту додай копію довідки про обставини травми (Додаток 16).

Вимагай виплати додаткової грошової винагороди за весь період лікування.

Якщо у в/ч, на твою думку, незаконно відмовили у виплаті, подай скаргу до Штабу оперативного командування, якому підпорядковується твоя частина або на гарячу лінію Міноборони (0 800 500 442).

Якщо лікування триватиме понад 4 місяці, твої дії наступні:

- Отримай висновок ВЛК, де вказано, що лікування продовжено понад 4 місяці.
- Проінформуй про продовження лікування свого безпосереднього командира.
- Передай до військової частини вказаний висновок ВЛК.

Примітка: Під час відпустки за станом здоров'я, грошове забезпечення зберігається для всіх поранених, а додаткова винагорода в розмірі 100 тис грн – тільки після важкого поранення за висновком (постановою) ВЛК.

Порядок дій у випадку припинення виплати додаткової винагороди

Якщо виплата не відбувається або її раптово припинено після твого проходження ВЛК, подавай рапорт командуванню військової частини. Вимагай виплати додаткової грошової винагороди за весь період лікування. Якщо у в/ч, на твою думку, незаконно відмовили у виплаті, подай скаргу до Штабу оперативного командування, якому підпорядковується твоя частина або до Департаменту фінансів МО чи на гарячу лінію Міноборони (0 800 500 442).

У випадку відсутності результату – звертайся до суду.

Розмір додаткової винагороди

Розмір додаткової винагороди залежить від кількості днів виконання бойових (спеціальних) завдань, кількості днів лікування на стаціонарі та перебування у відпустці після важкого поранення.

У випадку важкого поранення (травма/поранення визначені як «тяжке» висновком (постановою) ВЛК).

- За кожен день виконання бойових (спеціальних) завдань, згідно з бойовими наказами, а також за кожен день лікування на стаціонарі або у відпустці після важкого поранення, розмір додаткової винагороди становитиме мінімум 3 225,8 грн/день (залежно від кількості днів у місяці), а за повний місяць — 100 000 грн.

У випадку нетяжкого поранення:

- За кожен день лікування на стаціонарі – мінімум 3 225,80 грн (залежно від кількості днів у місяці).

Приклад: з 1 по 16 січня військовослужбовець брав участь у бойових діях. 16 січня отримав поранення. З 16 по 25 січня знаходився на лікуванні (травма нетяжка), а з 25 по 31 січня перебував на ППД і був звільнений на кілька днів від виконання службових обов'язків. В такому разі додаткова грошова допомога в лютому становитиме:

100 000/31 = 3 225,80 грн за один день
(16 днів × 3 225,8 грн) + (9 днів × 3 225,8 грн) = 80 645,00 грн

Одноразова грошова допомога

Держава гарантує виплату одноразової грошової допомоги за будь-яке ушкодження здоров'я (контузія, поранення, обмороження, мінно-вибухова травма, вивих, струс, розтягнення, розрив, перелом, отруєння тощо), отримане при виконанні обов'язків військової служби, зокрема під час захисту Батьківщини, якщо таке ушкодження призвело до встановлення групи інвалідності, або його наслідком стала часткова втрата працездатності без установаження інвалідності²⁵.

Терміни отримання одноразової грошової допомоги

Варто зазначити, що виплата одноразової грошової допомоги можлива як під час проходження служби, так після звільнення зі служби. При цьому врахуй, що виплата одноразової грошової допомоги в разі часткової втрати працездатності без установаження інвалідності здійснюється за умови, якщо ступінь втрати працездатності у відсотках встановлено органами МСЕК протягом трьох місяців після звільнення з військової служби. Часові обмеження щодо встановлення групи інвалідності відсутні (крім військовослужбовців строкової служби, у яких також існує обмеження тримісячним терміном), терміни виплати одноразової грошової виплати законодавчо не визначено.

Виплата допомоги здійснюється після розгляду документів Комісією Міністерства оборони України з розгляду питань, пов'язаних із призначенням і виплатою одноразової грошової допомоги та компенсаційних сум та прийняття рішення щодо призначення одноразової грошової допомоги.

Розмір одноразової грошової допомоги

На розмір одноразової грошової допомоги впливає ступінь втрати працездатності, який визначається у відсотках або встановлена група інвалідності, а також причинний зв'язок травми/поранення із військовою службою (пов'язана з виконанням обов'язків військової служби, зокрема із захистом Батьківщини, чи з проходженням військової служби).

- Якщо ВЛК визначила, що травма, захворювання, поранення чи контузія отримані при «захисті Батьківщини», то одноразову грошову виплату можна отримати як при втраті працездатності, так і при встановленні групи інвалідності.
- Якщо ВЛК визначила, що травма, захворювання чи поранення отримані при «виконанні обов'язків військової служби», то одноразову грошову допомогу можна отримати як при втраті працездатності, так і при встановленні групи інвалідності.
- Якщо ВЛК визначила, що травма, поранення, контузія, пов'язані з «проходженням військової служби» (наприклад, нещасний випадок), то одноразову грошову допомогу можна отримати тільки

²⁵ Стаття 16 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»

в разі встановлення інвалідності. При встановленні часткової втрати працездатності у відсотках (без встановлення інвалідності) виплату не передбачено.

Розмір виплат залежно від ступеня втрати працездатності та групи інвалідності:

1. У випадку встановлення ступеня втрати працездатності у відсотках (без установаження інвалідності):
 - розмір допомоги визначається у відсотках, які встановлено органами МСЕК, від 70-кратного прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
 - на 1 січня календарного року відповідно до дати, зазначеної в довідці МСЕК (на 1 січня 2023 року прожитковий мінімум становить 2 684 грн.).
Наприклад, $25\% \times 70 \times 2\,684 = 46\,970$ грн.
2. У випадку встановлення групи інвалідності:
 - Розмір допомоги визначається залежно від групи інвалідності та її причинного зв'язку (з виконанням обов'язків військової служби, зокрема із захистом Батьківщини, чи з проходженням військової служби), виходячи з розміру прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року.
 - У 2023 році одноразову грошову допомогу в разі встановлення інвалідності, що пов'язана із захистом Батьківщини чи виконанням обов'язків військової служби визначено в таких розмірах:
 - 1 група інвалідності 400-кратний прожитковий мінімум (1 073 600 грн);
 - 2 група інвалідності 300-кратний прожитковий мінімум (805 200 грн);
 - 3 група інвалідності 250-кратний прожитковий мінімум (671 000 грн).
 - У 2023 році одноразову грошову допомогу у разі встановлення інвалідності, що пов'язана з проходженням військової служби визначено в таких розмірах:
 - 1 група інвалідності 120-кратний прожитковий мінімум (322 080 грн);
 - 2 група інвалідності 90-кратний прожитковий мінімум (241 560 грн);
 - 3 група інвалідності 70-кратний прожитковий мінімум (187 880 грн).

Порядок дій для отримання одноразової грошової допомоги

1. Пройди МСЕК для визначення ступеня втрати працездатності та/або встановлення групи інвалідності (детально описано в розділі «Проходження МСЕК»).
2. Подай до ТЦК та СП, в якому ти перебуваєш на обліку (якщо тебе звільнено зі служби), чи до військової частини (якщо ти продовжуєш службу) наступні документи:
 - заяву для виплати одноразової грошової допомоги у зв'язку з установаженням інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності (Додаток 19);
 - завірену копію довідки МСЕК про встановлення групи інвалідності або відсотка втрати працездатності із зазначенням їхнього причинного зв'язку (детальніше як пройти МСЕК під час війни читай в розділі «Проходження МСЕК»);
 - згоду на обробку персональних даних.
3. До заяви додай копії:

- постанови ВЛК щодо встановлення причинного зв'язку поранення (контузії, травми або каліцтва), захворювання;
 - документа, що свідчить про причини та обставини поранення (контузії, травми або каліцтва), зокрема про те, що воно не пов'язане із вчиненням особою кримінального чи адміністративного правопорушення або не є наслідком вчинення нею дій у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння, або навмисного спричинення собі тілесного ушкодження. Таким документом може бути акт службового розслідування, довідка про обставини отримання травми, поранення, контузії, яка видається військовою частиною. При встановленні відсотка втрати працездатності або групи інвалідності у зв'язку з захворюванням, такий документ не подається;
 - документа, що посвідчує особу (паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення громадянина України, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту), з даними про прізвище, ім'я та по батькові (за наявності) особи і про реєстрацію місця проживання (за наявності);
 - документа, що засвідчує реєстрацію фізичної особи у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків, виданого органом доходів і зборів (для фізичної особи, яка через свої релігійні переконання відмовляється від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, офіційно повідомила про це відповідний орган доходів і зборів та має відмітку в паспорті громадянина України, – копію сторінки паспорта з такою відміткою); довідка про банківські реквізити для зарахування коштів.
4. Вказані документи подаються особисто до центру комплектування та соціальної підтримки (особами, звільненими з військової служби) чи до військової частини (діючими військовослужбовцями). При собі необхідно мати оригінали вказаних документів для засвідчення копій посадовими особами. У разі, якщо немає можливості особистої подачі документів, заяву разом з додатками необхідно направити через найближче відділення «Укрпошти» цінним листом з описом вкладення.

Виплата ОГД у випадку наявності групи інвалідності, отриманої до поранення/захворювання

Ти маєш право на одноразову грошову допомогу у таких випадках:

- якщо травма, захворювання чи поранення були отримані під час «захисту Батьківщини» і вони призвели до втрати працездатності чи встановлення інвалідності, ти маєш право на ОГД;
- якщо травма, захворювання чи поранення були отримані під час «виконання обов'язків військової служби» або «проходження військової служби» і вони призвели до інвалідності, ти маєш право на ОГД;
- якщо травма, захворювання чи поранення були отримані під час «виконання обов'язків військової служби» і вони призвели до часткової втрати працездатності без установа групи інвалідності, ти маєш право на ОГД (за умови, що ступінь втрати працездатності у відсотках встановлено не пізніше, ніж через три місяці після звільнення з військової служби);

Однак, ти не отримаєш допомогу за травму, поранення чи захворювання, наслідком яких стала часткова втрата працездатності без установлення інвалідності, яка пов'язана з «проходженням військової служби».

Повторна виплата ОГД у випадку отримання травми\поранення, що призвела до втрати ще більшого відсотку працездатності

Якщо військовослужбовцю після первинного встановлення інвалідності під час наступного огляду (переогляду) буде встановлено вищу групу інвалідності або змінено її причинний зв'язок, що дає право на отримання ОГД, виплата здійснюється з урахуванням раніше виплачених сум (зокрема, внаслідок різних, не пов'язаних між собою, захворювань, поранень, травм, контузій, каліцтв).

У разі встановлення більшого ступеня втрати працездатності без установлення інвалідності у відсотках чи зміни його причинного зв'язку, що дає право на отримання одноразової грошової допомоги в більшому розмірі, виплата допомоги здійснюється з урахуванням раніше виплачених сум (**крім випадків поранення, травми, контузії, каліцтва, отриманих у різний період часу, за якими виплата допомоги здійснюється окремо, без урахування раніше виплачених сум**).

У разі якщо під час первинного огляду було встановлено ступінь втрати працездатності без установлення інвалідності у відсотках, а під час наступного огляду (переогляду) встановлено інвалідність, виплата одноразової грошової допомоги здійснюється з урахуванням раніше виплачених сум (зокрема, внаслідок різних, не пов'язаних між собою, захворювань, поранень, травм, контузій, каліцтв).

Випадки, коли виплата ОГД не здійснюється

Призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються, якщо загибель (смерть), поранення (контузія, травма або каліцтво), захворювання, інвалідність або часткова втрата працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовця, військовозобов'язаного або резервіста є наслідком:

- a. вчинення ним кримінального або адміністративного правопорушення;
- b. вчинення ним дій у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння;
- c. навмисного спричинення собі тілесного ушкодження, іншої шкоди своєму здоров'ю або самогубства (крім випадку доведення особи до самогубства, встановленого судом);
- d. подання особою завідомо неправдивих відомостей для призначення і виплати одноразової грошової допомоги.

Матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань

Матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань – це виплата, що здійснюється щороку в розмірі, який не перевищує місячне грошове забезпечення.

У 2023 році, згідно з дорученням Міністра оборони, ці кошти, в розмірі місячного грошового забезпечення, одноразово виплачуються військовослужбовцям, які:

- отримали поранення при виконанні завдань під час воєнного стану;
- отримали інвалідність внаслідок поранення, пов'язаного із захистом Батьківщини;
- безперервно перебувають на лікуванні, реабілітації або у відпустці для лікування, у зв'язку з хворобою, пов'язаною із захистом Батьківщини (більше 30 днів поспіль), внаслідок травм, захворювань нервової, серцево-судинної систем, опорно-рухового апарату та інших захворювань органів і систем з тяжким перебігом або наслідками, що потребують проведення багатоетапного хірургічного лікування, протезування втраченої кінцівки (кінцівок), органів, індивідуального ендопротезування, трансплантації догляду, протирецидивного лікування з довготривалим застосуванням дорогих лікарських засобів.

Твої дії для отримання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань:

- подай особисто (за можливості) або через бойових побратимів рапорт на ім'я безпосереднього командира (Додаток 17).

Грошова допомога для оздоровлення

Грошова допомога для оздоровлення – це виплата в розмірі місячного грошового забезпечення відповідно до займаної військовослужбовцем посади, яка виплачується щороку, незалежно від матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань.

Грошова допомога для оздоровлення надається в разі вибуття в щорічну основну відпустку повної тривалості або в другу частину щорічної основної відпустки (зокрема в дозволених випадках за невикористану відпустку за минулі роки), або без вибуття у відпустку на підставі наказу командира військової частини.

Для її отримання необхідно подати рапорт на ім'я безпосереднього командира (Додаток 18).

Фінансове забезпечення для військовослужбовців, які виведені поза штат (у розпорядження командира) під час лікування

Зарахування військовослужбовців наказом по особовому складу в розпорядження командира допускається, якщо вони перебувають на тривалому лікуванні у зв'язку з отриманим пораненням або хворобою.

Грошове забезпечення військовослужбовцям (крім строкової служби), зарахованим у розпорядження відповідних командирів, виплачується в розмірі грошового забезпечення, яке військовослужбовці отримували за зайнятими посадами до зарахування в розпорядження, але не більше ніж два місяці.

Грошове забезпечення військовослужбовцям після перебування в розпорядженні понад два місяці виплачується в розмірі окладу за військовим званням та надбавки за вислугу років, за винятком випадків продовження строків виплати за рішенням Міністра оборони України.

Попри зазначені положення, якщо ти лікуєшся у зв'язку з пораненням, отриманим під час захисту Батьківщини, то навіть перебуваючи на лікуванні більше 2-х місяців, все одно маєш отримувати за час стаціонарного лікування чи відпустки за станом здоров'я у разі тяжкого поранення додаткову винагороду в розмірі 100 тис грн та щомісячне грошове забезпечення в розмірі, в якому ти його отримував(-ла) за останньою займаною посадою до зарахування в розпорядження.

Наказ Міноборони України від 07.06.2018 № 260 від 07 червня 2018 року «Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам»

(розділ 12 «Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам», затверджений наказом Міністерства оборони України від 07.06.2018 № 260).

Грошове забезпечення військовослужбовців при звільненні за станом здоров'я

При звільненні з військової служби, тобі повинні зробити наступні грошові виплати:

- компенсацію за невикористані щорічні відпустки, зокрема за минулі роки;
- у разі наявності УБД компенсацію за невикористану додаткову відпустку – 14 днів за кожний рік служби (включаючи рік отримання УБД та рік звільнення);
- одноразову грошову допомогу при звільненні (для мобілізованих це одноразова грошова допомога в розмірі 4 % від місячного грошового забезпечення за кожен місяць служби, але не менше 25 % грошового забезпечення);
- компенсацію за недоотримане речове майно;
- матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань, якщо її не виплатили за рік служби;
- одноразову допомогу для оздоровлення, якщо в поточному році її не було виплачено.

Для отримання цих виплат зазнач їх у рапорті на ім'я командира військової частини щодо звільнення з військової служби, як описано в розділі «Рішення ВЛК» – «Непридатність до військової служби з виключенням з військового обліку».

ПОСВІДЧЕННЯ УЧАСНИКА БОЙОВИХ ДІЙ

Хто може отримати статус УБД

Учасниками бойових дій визнаються військовослужбовці (резервісти, військовозобов'язані, добровольці Сил територіальної оборони) ЗС України (інших військових формувань), які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України (далі – Заходи)²⁶.

Статус учасника бойових дій надається особам, які брали безпосередню участь у Заходах, за умови виконання ними особисто або у складі військової частини (органу, підрозділу), установи та закладу бойових (службових) завдань, проведення розвідувальних заходів, зокрема які отримали поранення, контузії, каліцтва²⁷.

Документи для отримання статусу УБД

Перелік документів, які є підставою для надання особі статусу учасника бойових дій²⁸:

- довідка про безпосередню участь особи в заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України;
- не менш як один з таких документів:
 - витяги (копії) бойових донесень;
 - витяги (копії) з журналів бойових дій (оперативних завдань, ведення оперативної обстановки);
 - витяги (копії) з вахових журналів;
 - копії польотних листів;
 - копії матеріалів спеціальних (службових) розслідувань за фактами отримання поранень, контузій, каліцтв.

Для осіб, які перебували в полоні – матеріали спеціальних (службових) розслідувань за фактом потрапляння в полон або в заручники.

²⁶ Пункт 19 ст. 6 Закону України № 3551-XII “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”.

²⁷ Постанова КМ України від 20.08.2014 р. № 413 “Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій ...”.

²⁸ Наказ Міністерства оборони України від 10 листопада 2022 року № 369 “Про затвердження Положення про комісії Міністерства оборони України з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, учасниками війни та вирішення спірних питань щодо зарахування окремих періодів служби до вилучення років та Інструкції про порядок видачі в Міністерстві оборони України посвідчень учасника бойових дій, нагрудних знаків “Ветеран війни - учасник бойових дій” та листів талонів на право одержання ветеранами війни проїзних квитків з 50-відсотковою знижкою їх вартості”, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 листопада 2022 року за № 1441/38777, за № 1441/3878.

Також до документів додається згода на збір та обробку персональних даних, дві кольорові фотокартки розміром 3×4 см на матовому папері, зображення обличчя має займати 65-70 % фотокартки.

До зазначених документів можуть додаватись інші документи, які містять докази та підтверджують факт виконання особою особисто або в складі військової частини (органу, підрозділу), установи та закладу бойових (службових) завдань.

Щодо визначення періоду участі в Заходах, то для осіб, які брали безпосередню участь у Заходах, кількість днів перебування в районі ведення воєнних (бойових) дій жодним нормативно-правовим актом не визначено.

Перелік комісій з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, які утворені у:

1. Міністерстві оборони України	12. Військовій частині А2393
2. Генеральному штабі Збройних Сил України	13. Військовій частині А1314
3. Адміністрації
Державної спеціальної служби транспорту	14. Військовій частині А4583
4. Військовій частині А0515	15. Військовій частині А5725
5. Військовій частині А0105	16. Військовій частині А5833
6. Військовій частині А0215	17. Військовій частині А5509
7. Військовій частині А0456	18. Військовій частині А5617
8. Військовій частині А3771	19. Військовій частині А3369
9. Військовій частині А0987	20. Військовій частині А4655
10. Військовій частині А1155	21. Військовій частині А4767
11. Військовій частині А0796	

Комісія розглядає надходження документів відповідно до своїх повноважень.

Порядок отримання посвідчення УБД

Документи на розгляд відповідної комісії можуть бути подані:

1. Командиром (начальником) військової частини (органу, підрозділу) або іншим керівником підприємства, установи чи організації (за місцем проходження військової служби військовослужбовця).

1.1. Командир (начальник) за підпорядкованістю, подає на розгляд відповідної комісії документи, які визначені у Переліку, на підлеглий особовий склад.

1.2. Комісії з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій після отримання клопотання командира (начальника) військової частини (органу, підрозділу) з документами, зобов'язані:

- зареєструвати їх у спеціальній книзі обліку;

- у місячний строк з дня отримання розглянути та довести прийняте комісією рішення до відповідного командира (начальника);
 - передають посвідчення УБД до військової частини.
- 1.3. Командир (начальник) організує видачу отриманих посвідчень УБД особисто військовослужбовцям, про що інформує комісію.

2. Військовослужбовцем або військовозобов'язаним (особисто).

2.1. Військовослужбовець (військовозобов'язаний) подає на ім'я командира (начальника) рапорт (заяву) стосовно отримання документів, які визначені у Переліку.

2.2. Командир (начальник) через відповідні підрозділи служб персоналу (кадрових центрів) організує оформлення та видачу необхідних документів, які визначені у Переліку.

2.3. Після отримання необхідних документів, військовослужбовець (військовозобов'язаний) у підрозділі служби персоналу (кадровому центрі) дізнається адресу відповідної комісії, на яку покладається вирішення питання про визнання його учасником бойових дій, для самостійного направлення їх за вказаною адресою.

2.4. Комісії після отримання рапорту (заяви) з документами зобов'язані:

- зареєструвати їх в спеціальній книзі обліку;
- у місячний строк з дня отримання розглянути їх та довести прийняте комісією рішення до військовослужбовця (військовозобов'язаного);
- організувати роботу з видачі посвідчення УБД.

3. Військовозобов'язаним через територіальні центри комплектування та соціальної підтримки за його місцем реєстрації (перебування на військовому обліку).

3.1. Військовозобов'язаний за місцем реєстрації (перебування на військовому обліку) подає до ТЦК та СП заяву та комплект документів, які визначені у Переліку.

3.2. Відповідні підрозділи соціального забезпечення ТЦК та СП після отримання від військовозобов'язаного заяви з документами:

- реєструють їх в спеціальній книзі обліку;
- перевіряють чи документи містять достатні докази та підтверджуючі факти виконання особисто заявником або у складі військової частини бойових (службових) завдань, проведення розвідувальних заходів та їх відповідність вимогам нормативно-правових актів (керівним документам);
- за потреби, роблять запити до військових частин або до архівних установ;
- після оформлення направляють їх на розгляд відповідної комісії.

3.3. Комісії після отримання заяви особи з документами зобов'язані:

- зареєструвати їх в спеціальній книзі обліку;
- у місячний строк з дня отримання розглянути їх та довести прийняте комісією рішення до особи через ТЦК та СП.

3.4. Підрозділи соціального забезпечення ТЦК та СП після отримання рішення комісії про надання особі статусу учасника бойових дій:

- організують доведення рішення комісії до відповідної особи;
- організують роботу з видачі посвідчення УБД особисто заявнику;
- інформують про видачу посвідчення УБД до відповідної комісії.

Відмова у наданні статусу УБД

Комісія може у разі відсутності підстав для визнання осіб учасниками бойових дій, що підтверджуються документами, відмовляти таким особам у визнанні їх учасниками бойових дій.

Рішення комісії може бути оскаржене у судовому порядку²⁹.

У разі встановлення судом факту участі особи в бойових діях чи інших подіях, що надає право на визнання її учасником бойових дій, відповідно до частини першої ст. 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», таке рішення суду є підставою для визнання особи учасником бойових дій.

Рішення стосовно визнання особи учасником бойових дій на підставі рішення суду приймається Комісією протягом тридцяти робочих днів з дати отримання заяви особи із документами, на підставі яких судом було прийнято таке рішення.

²⁹ Постанова КМ України від 20.08.2014 р. № 413 «Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб...»

ПОСВІДЧЕННЯ ОСОБИ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ

Хто має право отримати статус особи з інвалідністю внаслідок війни?

Такий статус надають особам, які дістали інвалідність внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання під час безпосередньої участі в бойових діях чи заходах із забезпечення національної безпеки й оборони у війні з росією.

До таких відносять:

- військових ЗСУ (зокрема, добровольчі формування територіальних громад), Нацгвардії, СБУ, поліції, представників інших силових структур і відомств;
- працівників підприємств та організацій, яких залучали до участі в забезпеченні оборони України;
- регулярних добровольців у складі добровольчих формувань, яких надалі було включено до складу ЗСУ, та інших військових формувань;
- нерегулярних добровольців у складі добровольчих формувань, яких не включали до складу ЗСУ;
- волонтерів, які забезпечували національну безпеку й оборону та отримали інвалідність безпосередньо в районах бойових дій;
- людей, залучених до конфіденційної співпраці з розвідувальними органами України на окупованих територіях, у зоні АТО, в районах проведення бойових дій.

Порядок дій для отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни

Порядок дій для отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни:

1. Збери наступні документи:

- довідку командира військової частини про причини та обставини поранення;
- довідку військово-лікарської комісії (ВЛК);
- довідку медико-соціальної експертної комісії (МСЕК);
- витяг із наказу командира військової частини про виключення зі списків особового складу частини.

Як пройти ВЛК та МСЕК зазначено в довіднику вище.

2. Коли інвалідність буде встановлено, для отримання відповідного статусу потрібно подати заяву та довідку МСЕК до органу соціального захисту населення за місцем реєстрації³⁰.

Особі з інвалідністю внаслідок війни видають відповідне посвідчення та нагрудний знак.

³⁰ Постанова КМУ № 685 від 08.09.2015 р. "Про затвердження Порядку надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни особам, які отримали інвалідність внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх проведення, під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України"

Цей статус дає право на отримання пільг, передбачених законом «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», зокрема й на одноразову грошову допомогу.

ВАЖЛИВО! Якщо особа з посвідченням учасника бойових дій отримує статус особи з інвалідністю внаслідок війни, то попереднє посвідчення вилучають і залишають на зберіганні в органах соціального захисту населення.

ВІДНОВЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ

Будь-який втрачений документ підлягає відновленню або заміні тим державним органом, який здійснив його видачу.

Відновлення військового квитка або посвідчення офіцера

У разі втрати військового квитка або посвідчення офіцера:

1. негайно звернись до безпосереднього командира з рапортом та додай до рапорту свої пояснення, в яких вкажи обставини втрати військово-облікового документу.
2. З приводу втрати військового квитка командир військової частини має призначити службове розслідування.
3. Після проведення службового розслідування у військовій частині мають зібрати пакет документів:
 - заява/рапорт, у якій вказано обставини втрати військового квитка та прохання про повторну його видачу;
 - паспорт;
 - матове фото 3 × 4 см без куточка;
 - пошкоджений документ або його залишки (за наявності);
 - витяг з наказу про результати службового розслідування (якщо документ втрачено).
4. Зазначений пакет документів необхідно направити до ТЦК та СП, де ти стоїш на обліку, оскільки тільки начальник ТЦК та СП уповноважений повторно видати військовий квиток або ж посвідчення офіцера.

Відновлення посвідчення УБД

Підставою для заміни посвідчення³¹ є Рішення (витяг із протоколу) Комісії, яка надавала статус учасника бойових дій відповідній особі, або завірені в установленому законодавством порядку їхні копії.

Якщо ти проходиш військову службу, то звернись до служби персоналу військової частини. Якщо звільнений – до ТЦК та СП за місцем реєстрації (перебування на військовому обліку).

До рапорту (заяви) особи для отримання нового посвідчення додаються:

1. Якщо посвідчення стало непридатним до використання

- рішення (витяг із протоколу) про визнання учасником бойових дій;
- копія посвідчення;
- непридатне до використання посвідчення;
- лист талонів та його копія;
- копія першої сторінки паспорта (паспорта у формі картки);

³¹ Інструкція про порядок видачі в Міністерстві оборони України посвідчень учасника бойових дій, нагрудних знаків “Ветеран війни - учасник бойових дій” та листів талонів на право одержання ветеранами війни проїзних квитків з 50-відсотковою знижкою їх вартості, затверджена наказом Міністерства оборони України від 10 листопада 2022 року № 369, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 листопада 2022 року за № 1441/3878

- дві кольорові фотокартки розміром 3 × 4 см на матовому папері, зображення обличчя має займати 65-70 % фотокартки.

2. У зв'язку із втратою (викраденням)

- рішення (витяг із протоколу) про визнання учасником бойових дій;
- документ, що підтверджує прийняття та реєстрацію заяви до Національної поліції щодо втрати (викрадення) посвідчення;
- опубліковане оголошення в друкованих засобах масової інформації про недійсність втраченого (викраденого) посвідчення (із зазначенням прізвища, імені та по батькові (за наявності) особи, а також серії та номера посвідчення);
- копія втраченого (викраденого) посвідчення (за наявності);
- лист талонів та його копія;
- копія першої сторінки паспорта (паспорта у формі картки);

дві кольорові фотокартки розміром 3 × 4 см на матовому папері, зображення обличчя має займати 65-70 % фотокартки.

Відновлення паспорта

1. Зверніться до найближчого відділу поліції. Там треба подати заяву про втрату документа та отримати витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань.
2. Далі слід звернутися до однієї з трьох установ:
 - підрозділ ДМС України;
 - центр надання адміністративних послуг (ЦНАП);
 - центр обслуговування громадян «Паспортний сервіс» (він же ДП «Документ»).
3. Перелік документів, які необхідно подати для відновлення паспорта громадянина або ID-картки:
 - заява про втрату паспорта;
 - витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань (особливо актуально у разі викрадення паспорта);
 - документ, що підтверджує сплату адмінзбору;
 - копія або оригінал ідентифікаційного коду.

Відновлення втраченого номеру мобільного телефону

Київстар

Для поновлення номера потрібно звернутися до одного з магазинів «Київстар». Для відновлення SIM-карти достатньо буде показати спеціалісту свій паспорт та ІПН. Процедура поновлення безкоштовна, якщо з моменту анулювання номера минуло не більше 90 днів. В іншому разі його можна поновити через послугу «Ексклюзивний номер». Це коштуватиме від 300 до 3 000 гривень.

Vodafone

Тут усе можна зробити дистанційно. Спочатку придбай нову SIM/eSIM-картку (або ж замов на сайті оператора). Після того, як отримаєш її, зателефонуй за номером 222 (безкоштовно для абонентів Vodafone Україна) або 0 800 400 222 (безкоштовно для всіх) та назви співробітнику номер, який потрібно відновити.

Якщо ти анонімний клієнт передплати, то доведеться назвати PUK-код, два номери, з якими ти найчастіше спілкувався за останній місяць та IMEI пристрою, в якому знаходилася стара SIM-картка (або ж профіль eSIM). Після цього надай персональні дані: ПІБ та серію і номер документа, що засвідчує особу. Ці дані зафіксують у заявці на заміну SIM-картки. Важливо: якщо за номером підключено послугу «Обмеження віддаленої заміни SIM-картки», то співробітники проведуть додаткову перевірку. Тож доведеться надати їм свій контактний номер, аби з тобою зв'язалися пізніше.

У зареєстрованих клієнтів передплати подача запиту відбувається в інший спосіб. Потрібно надати дані документа, на який зареєстровано номер, вказати контактний номер для зв'язку та надіслати своє фото з документом та аркушем у руках, а також фото тих документів, які попросить співробітник.

Далі (як для анонімних, так і для зареєстрованих клієнтів) потрібно надати співробітнику серійний номер нової SIM-картки чи ваучера eSIM та номер телефону, який вказано на стартовому пакеті (якщо ти придбав пакет із новим номером). Старий номер перенесуть на нову картку протягом чотирьох годин. Після цього встанови SIM-картку в телефон або активуй eSIM за інструкцією на ваучері.

Оператор попереджає, що при відновленні номера та заміні SIM-картки можливі додаткові перевірки. Тому потрібно відповідати на запитання співробітників і брати слухавку, якщо вони телефонують.

Lifecell

Щоб відновити номер і отримати нову SIM-картку потрібно звернутися до найближчого магазину мережі. Цей процес можливий лише за наявності документа, що посвідчує особу. Для заміни SIM-картки необхідно назвати співробітнику секретне слово (якщо воно було попередньо встановлене. Якщо ні — баланс на рахунку) і два номери, на які ти найчастіше телефонуєш. За необхідності тобі можуть ставити інші запитання.

Якщо все пройде успішно і тебе ідентифікують, ти отримаєш нову SIM-картку зі старим номером. Тобі збережуть тарифний план, баланс на рахунку та замовлені послуги. Вартість нової (заміненої) SIM-карти становить 50 грн з урахуванням усіх податків. Сплатити їх потрібно в магазині Lifecell.

Відновлення банківської карти

Послідовність дії наступна:

1. Якщо ти впевнений, що справді втратив банківську карту, її потрібно негайно заблокувати. Зробити це можна в різний спосіб.
 - Звернись до найближчого відділення свого банку з паспортом та відповідною заявою про втрату та блокування картки.

- Зателефонуй на гарячу лінію банку. Оператор поставить кілька контрольних запитань (ПІБ, дата народження, кодове слово, номер рахунку), які дадуть йому змогу ідентифікувати тебе як справжнього власника втраченої картки. У жодному разі не надавай операторові інформацію про ПІН-код, CVV-код чи CVC-код.
 - Заблокуй картку самостійно в мобільному додатку або через бота.
2. Замок перевипуск картки. Для цього необхідно звернутися до відділення банку з посвідченням особи або залишити заявку через інтернет-банкінг чи мобільний додаток. Водночас банківський картковий рахунок не зміниться, а просто прив'яжеться до нової картки. Зазвичай її випуск триває від 2 до 14 днів і коштує від 15 до 100 грн залежно від банку.

Якщо ти втратив попередній фінансовий номер телефону, можна встановити новий після відеозв'язку зі співробітником банку. У кожного банку існує детально розписана процедура того, як це відбувається. Завжди варто почати з дзвінка до банку та з'ясування/уточнення деталей. При цьому в разі втрати фінансового номера рекомендується телефонувати саме з того номера, який планується встановити як фінансовий. Після ідентифікації клієнта його можна замінити.

Забрати нову пластикову карту можна у відділенні банку. Якщо ти не можеш пересуватись самостійно, це може зробити за довіреністю член твоєї родини або друг. Для цього довірителю потрібно звернутись до відділення банку, маючи при собі:

- паспорт;
- ідентифікаційний код;
- нотаріальну довіреність, де вказано відповідні повноваження, а саме: право оформлення та отримання карток до рахунку клієнта (довірителя) або право повного розпорядження рахунком клієнта (довірителя).

Також, в окремих банках є можливість замовити послугу виїзду їхнього працівника до закладу охорони здоров'я для отримання пластикової картки.

КОРИСНІ КОНТАКТИ

Сайт довідника військовослужбовця після поранення, травми, захворювання: turbota.mil.gov.ua

Гарячі лінії державних органів влади:

Міністерство оборони України

Інформаційна підтримка військовослужбовців ЗСУ з питань отримання направлення на лікування, проходження ВЛК, отримання соціальних гарантій, процедури оскарження рішень ВЛК та інших питань.
0 800 500 442

Командування Медичних Сил Збройних Сил України

Медичне забезпечення військовослужбовців ЗСУ
(044) 522 83 58

Сили Територіальної Оборони ЗСУ

Інформаційна підтримка військовослужбовців Сил ТрО ЗСУ з питань отримання направлення на лікування, проходження ВЛК, отримання соціальних гарантій, процедури оскарження рішень ВЛК та інших питань.
0 800 507 028

Міністерство охорони здоров'я України

Підтримка військовослужбовців з питань проходження МСЕК, ВЛК у цивільних закладах охорони здоров'я, прийом скарг на обслуговування в цивільних закладах охорони здоров'я.
0 800 60 20 19

Міністерство у справах ветеранів України

Підтримка ветеранів війни
(063) 227 14 27 (з питань встановлення статусів та соціального захисту);
(063) 035 54 68 (з питань психологічної допомоги, оздоровлення, освіти)

Національне інформаційне бюро з питань військовополонених, примусово депортованих та зниклих осіб

Підтримка родин військовополонених, примусово депортованих та зниклих осіб
+38 (044) 287 81 65 (дзвінки з-за кордону)

Урядовий контактний центр

Гаряча лінія Уряду України
1545 - загальна урядова гаряча лінія
1545 (на IVR кнопка 9) –Гаряча лінія з питань ветеранів війни та членів їх сімей

Громадські організації, які підтримують військовослужбовців та ветеранів:

Психологічні консультації:

Вільний вибір

Безоплатні індивідуальні психологічні консультації

(063) 64 64 991

vilnyi.vybir@gmail.com

vybir.org.ua

Програма СЕТА

Центр психічного здоров'я та психосоціального супроводу НаУКМА

(068) 283 20 98

(066) 147 43 17

[facebook.com/cetaukraine](https://www.facebook.com/cetaukraine)

[kmarehab.com/ceta](https://www.kmarehab.com/ceta)

Допомога родинам полонених, зниклих з безвісти і людям, що пережили полон:

Блакитний птах

Допомога родинам полонених, зниклих безвісти і людям, що пережили полон

(050) 657 20 89

p.o.bluebird@gmail.com

hostage.org.ua

(068) 283 20 98

(066) 147 43 17

[facebook.com/cetaukraine](https://www.facebook.com/cetaukraine)

[kmarehab.com/ceta](https://www.kmarehab.com/ceta)

Правова допомога військовослужбовцям:

Принцип

Правова допомога військовослужбовцям

info@pryncyp.com

<https://navigator.pryncyp.com/>

Юридична сотня

Безоплатна правова допомога військовослужбовцям та їх родинам

0 800 308 100

volunteerslh@gmail.com

legal100.org.ua

Підтримка протезування в Україні:

Protez Hub

+38 0501 PROTEZ

contact@protezhub.com

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1. РАПОРТ ПРО НАПРАВЛЕННЯ ДО ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Командиру за безпосереднім підпорядкуванням

РАПОРТ

Прошу Вашого клопотання перед вищим командуванням надати мені (звання, ПІП, посада) направлення на проходження лікування до медичного закладу (вказати медичний заклад).

Я, (ПІП, звання, посада) вже неодноразово усно повідомляв про різке погіршення стану мого здоров'я, що унеможлиблює подальше належне виконання обов'язків військової служби. Зокрема, у мене *(детально вказати всі симптоми)*. Мій стан хвороби прогресує та загострюється.

Відповідно до ч. 1 ст. 11 Закону України «Про соціальний та правових захист військовослужбовців та членів їх сімей» турбота про збереження та зміцнення здоров'я військовослужбовців – обов'язок командирів (начальників).

У зв'язку з вищевказаним, прошу забезпечити надання мені законної можливості отримати належне лікування для чого направити мене до лікувального закладу для отримання медичної допомоги.

Додатки:

(якщо маєте бажання долучити якісь підтверджувальні документи)

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

“ _____ ” _____ 202_ року

(підпис)

ДОДАТОК 2. ЗРАЗОК ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ КАРТИ (ФОРМИ 100)

Ф о р м а № 100 (ПМК)

Первинна медична картка (варіант) (Лицьовий бік)

КОРІНЕЦЬ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ КАРТКИ		НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА																		
___ год. ___ хв. "___" _____ 20___ р. в/ч, з'єднання _____ в/звання _____		Первинна медична картка Форма																		
_____ прізвище ім'я по батькові		Видана: _____ найменування мед. пункту (закладу), або їх штамп _____ год. ___ хв. "___" _____ 20___ р. в/звання _____ в/ч, з'єднання _____																		
Посвідчення особи _____ Особистий № _____ Стать: Чол Жін Поранений, захворів _____ год. ___ хв. . .20___ р.		МЕДИЧНА ДОПОМОГА																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td rowspan="2" style="width: 15%;">Евакуйований сан-, груз- авто, потягом, кораблем, гелікоптером, літаком</td> <td colspan="5" style="text-align: center;">куди евакуйований</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">МП П МедР</td> <td style="width: 10%;">ВМ Г лікарні</td> <td style="width: 10%;">В Г</td> <td style="width: 10%;">ВМК Ц</td> <td style="width: 10%;">Цив. заклад</td> </tr> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;">потрібне обвести</td> </tr> </table>		Евакуйований сан-, груз- авто, потягом, кораблем, гелікоптером, літаком	куди евакуйований					МП П МедР	ВМ Г лікарні	В Г	ВМК Ц	Цив. заклад	потрібне обвести						прізвище ім'я по батькові Посвідчення особи _____ Особистий № _____ Стать: Чол Жін Поранений, захворів _____ год. ___ хв. . .20___ р.	
Евакуйований сан-, груз- авто, потягом, кораблем, гелікоптером, літаком	куди евакуйований																			
	МП П МедР	ВМ Г лікарні	В Г	ВМК Ц	Цив. заклад															
потрібне обвести																				
МЕДИЧНА ДОПОМОГА		Б НБ																		
Введено (підкреслити)	Доза (вписати)	Б	НБ																	
Антибіотик		Вогн	Вогн																	
Сироватка ППС, ПГС		Я	Я																	
Анатоксин (який)		Хім	Хім																	
Антидот (який)		Біол	Біол																	
		Інш. збр	Інш. збр																	
		Терм	Терм																	
		Реакт. ст	Реакт. ст																	

Локалізацію обвести

Проведено:	
Введено (підкреслити)	Доза (вписати)
Антибіотик	
Сироватка ППС, ПГС	
Анатоксин (який)	
Антидот (який)	
Знебол. засіб	
Проведено:	
Переливання крові,	
кровозамінників,	
імобілізація,	
перев'язка	

Джгут накладений ___ год. ___ хв. . .20___ р.
 Санітарна обробка (підкреслити) повна, часткова, не проводилась
 Евакуйований (потрібне обвести)

С А Н І Т А Р Н А О Б Р О Б К А

підкреслити м'які тканини, кістки, судини, порожнинні поранення

Знебол. засіб	
Проведено:	
Переливання крові,	
кровозамінників,	
імобілізація, перев'язка,	
накладений джгут, санобробка	
Діагноз _____	

Р н и х в т р а т (о б в е с т и)	Реакт. ст
	Хв
	Інф
	Мех. трав.

Хв
Інф
Мех. трав.

Діагноз _____

лежачи сидячи	куди евакуйований				
	МП П Мед Р	ВМ Г лікар ні	В Г	ВМК Ц	Цив. закла д

Черговість евакуації: I, II, III

--	--	--	--	--

Лікар _____

підпис (розбірливо)

РАДІАЦІЙНЕ УРАЖЕННЯ

(Зворотний бік)

Особливі замітки лікаря

	НАДІЙШОВ
Найменування етапу	__ год. __ хв. “__” __ 20__ р.
Уточнений діагноз	_____

Надана допомога	_____

Евакуювати (куди, коли)	_____

Результат (який, коли)	_____

ЛІКАР _____ “__” __ 20__ р.	
(підпис розбірливо)	

Вийшов самостійно _____
(так, ні)

Винесений (ким) _____

Через __ год. __ хв. після поранення

Перша допомога надана _____
(яка, ким) _____

ДОДАТОК 3. РАПОРТ ПРО ВИДАЧУ ДОВІДКИ ПРО ОБСТАВИНИ ТРАВМИ (ПОРАНЕННЯ, КОНТУЗІЇ)

Командиру в/ч _____

РАПОРТ

Я, (звання, ПІБ) _____, прошу Вас видати наказ про видачу мені довідку про обставини травми (поранення, контузії), отриманої мною під час виконання обов'язку військової служби _____ (дата та приблизний час поранення) під час

_____ (опис обставин, за яких отримано поранення) в районі _____ (вказати місце, де сталося) згідно Додатку 5 до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України, затвердженого Наказом Міністра Оборони України №402 від 14.08.2008 р.

До рапорту додаю:

- Копію виписного епікризу з _____ № _____ від _____ 202_ р
- Копію висновку ВЛК № _____ від _____ 202_ р
- Пояснення про обставини отримання поранення

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

“ _____ ” _____ 202_ року

ДОДАТОК 3 (а).ЗРАЗОК ДОВІДКИ ПРО ОБСТАВИНИ ТРАВМИ

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ
УКРАЇНИ

Додаток 5
до Положення про військово-лікарську
експертизу в Збройних Силах України

ВІЙСЬКОВА ЧАСТИНА

А [redacted]
код [redacted]

“ 12 ” 12 2022 р.

№ [redacted]

м. [redacted]

ДОВІДКА
про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва)

солдат призваний по мобілізації [redacted]
(військове звання, прізвище, ім'я, по батькові)

(рік народження)

“16” 10 2022 року одержав Мінно-вибухову травму, вогнепальне осколкове сліпе поранення передньої черевної стінки, вогнепальне осколкове сліпе поранення верхньої третини лівого плеча та нижньої третини лівого передпліччя.

За обставин При безпосередній участі військовослужбовця у бойових діях, під час захисту Батьківщини, а саме виконанні бойових завдань у складі підрозділу військової частини А [redacted], поблизу населеного пункту [redacted] області внаслідок підриву на міні отримав поранення. Перебував в засобах індивідуального захисту (шолом, бронезилет). У стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння не перебував.

Наказ командира військової частини А [redacted] від " 24 " 11 2022 року № [redacted]

Видана для пред'явлення
(назва закладу, організації, куди надається довідка)

Тим

ий обов'язки командира військової частини А [redacted]

під

ДОДАТОК 4. ПОЯСНЕННЯ ПРО ОБСТАВИНИ ОТРИМАННЯ ПОРАНЕННЯ

**Направляється з Рапортом на проведення розслідування по факту поранення та підшивається до розслідування справи*

Замість «СЕПАРАТИСТИ» писати «НЕВІДОМІ ОЗБРОЄНІ ОСОБИ».

Не вживати точних назв зброї, яка проти вас застосовувалась (наприклад, замість «Град» писати, що стріляли з механізованих артилерійських установок).

За можливості вказувати свідків та подавати їхні пояснення.

Командиру за безпосереднім підпорядкуванням

ПОЯСНЕННЯ

Я, (звання)(ПІБ) _____, (посада) _____
(номер бригади), з приводу отримання мною _____ (вказати поранення)
_____ 20__ р в районі _____
(населений пункт, область) під час виконання мною обов'язків військової служби та участі у в заходах оборони національної безпеки, можу пояснити наступне:

Опис:

Коли отримав травму? (дата та час)

Де саме знаходився (ППД, на завданні, у транспорті)?

Під час якого завдання та на підставі якого наказу отримане поранення?

Що відбулося? Хто був поруч? Хто допоміг вибратись або як був доставлений в госпіталь, і в який?

Діагноз в госпіталі? Хронологія переміщення між госпіталями?

До пояснення додаю такі документи:

Копія виписного епікризу з _____ госпіталю № _____ від _____ 2015 р

Копія висновку ВЛК № _____ від _____ 2015 р

Копія пояснення свідка (звання, ПІБ) _____.

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

“ _____ ” _____ 202__ року

ДОДАТОК 5. СКАРГА ДЛЯ ОТРИМАННЯ ДОВІДКИ ПРО ОБСТАВИНИ ТРАВМИ

Штабу оперативного командування

(адреса)

Управління Військової
служби правопорядку
(територіальна назва управління)

(адреса)

(ПІП, посада, звання, рік народження,
контактний номер телефону)

СКАРГА

Я, _____ (ПІБ,
посада, звання,) під час виконання обов'язків військової служби та виконання бойового завдання
_____ (дата та приблизний час поранення) отримав поранення в районі _____
(вказати місце де сталося поранення).

За наслідками даного поранення я проходив лікування в _____
(назва медичного закладу) в період з _____ року по _____ року, що підтверджується
виписним епікризом № _____ від _____ року.

Зазначений діагноз також підтверджується і постановою військово-лікарської комісії № _____
від _____ 202_р.

З метою встановлення наслідково-причинного зв'язку поранення із виконанням завдань пов'язаних
із захистом Батьківщини, неодноразово звертався до командира військової частини № _____ із
рапортами про отримання Довідки про обставини травми (поранення, контузії).

На мої численні рапорти, командування військової частини № _____ жодного разу не відреагувало та
Довідку не надало.

Таким чином, наявні прямі порушення вимог Положення про військово-лікарську експертизу в
Збройних силах України, затвердженого Наказом Міністра оборони України №402 від 14.08.2008 р.
щодо обов'язку видати відповідну довідку.

Зважаючи на вищевикладене, існують підстави вважати, що в діях службових осіб військової частини
№ _____ наявний склад кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 425
КК України (недбале ставлення до військової служби).

ПРОШУ:

1. Провести службову перевірку діяльності керівництва військової частини №_____ на предмет недбалого ставлення до військової служби та можливих інших порушень норм чинного законодавства.
2. Видати довідку про обставини травми (поранення, контузії).
3. Про результати розгляду заяви повідомити листом на ім'я _____ за адресою: _____, чи по тел. _____.

Додатки

1. Пояснення про обставини поранення.
2. Копія постанови військово-лікарської комісії №_____ від_____202_р. (за наявності).
3. Копія виписного епікризу (за наявності).
4. Інші підтверджуючі документи (за наявності).

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

“ _____ ” _____ 202_ року

ДОДАТОК 6. ЗРАЗОК ГАРАНТІЙНОГО ЛИСТА ВІД ПРИВАТНОГО ЗАКЛАДУ

Командиру військової частини _____

Звання

Ім'я, прізвище

Гарантійний лист

Назва закладу гарантує надання послуг з вид послуги звання, ПІБ, військовослужбовцю в/ч _____ терміном на ___ днів та зобов'язується безкоштовно надавати медичні послуги, розміщувати, харчувати та забезпечувати санітарно-гігієнічні потреби.

Назва закладу зобов'язується не витребувати кошти з Міністерства оборони України (КМС), які будуть витрачені на лікування, розміщення та харчування військовослужбовців.

Директор

Ім'я, прізвище

Дата

ДОДАТОК 7. ЗГОДА НА ЛІКУВАННЯ ЗА КОРДОНОМ ТА ОБРОБКУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ, ЩО
СТОСУЮТЬСЯ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

ІНФОРМОВАНА ЗГОДА
на лікування за кордоном та обробку персональних даних, що стосуються медичної
інформації

Я, _____, _____ р. н.
(прізвище, власне ім'я, по батькові)

надаю свою добровільну згоду на проходження лікування (обстеження, реабілітації тощо) за кордоном в закладах охорони здоров'я іноземних держав.

Також надаю згоду на обробку моїх персональних даних, що стосується медичної інформації (тобто вчинення дій, пов'язаних із збиранням, реєстрацією, накопиченням, зберіганням, адаптуванням, зміною, поновленням, оновленням, використанням та поширенням (передачею), знеособленням та знищенням, а також вчинення інших дій, пов'язаних з обробкою моїх персональних даних щодо медичної інформації. Надані мною персональні дані, що стосуються медичної інформації, можуть поширюватись та передаватись, в тому числі закладам охорони здоров'я іноземних держав, третім особам, органам державної влади та місцевого самоврядування, а також іншим особам, яких володілець/розпорядник визначає самостійно.

Я погоджуюсь з тим, що така передача моїх персональних даних, що стосується медичної інформації, не потребуватиме отримання окремої згоди або надання окремого повідомлення мені.

_____ 20__ р.

(прізвище, власне ім'я, по батькові)

ДОДАТОК 8. ЗГОДА НА ОБРОБКУ ТА ПЕРЕДАЧУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЗАКЛАДАМ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ

ІНФОРМОВАНА ЗГОДА
на обробку та передачу персональних даних

Я, _____, _____ р. н.
(прізвище, власне ім'я, по батькові)

надаю згоду на обробку моїх персональних даних (тобто вчинення дій, пов'язаних із збиранням, реєстрацією, накопиченням, зберіганням, адаптуванням, зміною, поновленням, оновленням, використанням та поширенням (передачею), знеособленням та знищенням, а також вчинення інших дій, пов'язаних з обробкою моїх персональних даних. Надані мною персональні дані можуть поширюватись та передаватись, в тому числі закладам охорони здоров'я іноземних держав, органам державної влади та місцевого самоврядування, а також іншим особам, яких володілець/розпорядник визначає самостійно.

Я погоджуюсь з тим, що така передача моїх персональних даних не потребуватиме отримання окремої згоди або надання окремого повідомлення мені.

_____ 20__ р.

(прізвище, власне ім'я, по батькові)

ДОДАТОК 9.

ВИСНОВОК ПРО НЕОБХІДНІСТЬ НАПРАВЛЕННЯ ОСОБИ ІЗ СКЛАДОВИХ СИЛ ОБОРОНИ АБО СИЛ БЕЗПЕКИ, ПОСТРАЖДАЛОЇ У ЗВ'ЯЗКУ З ВІЙСЬКОВОЮ АГРЕСІЄЮ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ, НА ЛІКУВАННЯ ЗА КОРДОН

ВИСНОВОК

про необхідність направлення особи із складових сил оборони або сил безпеки, постраждалої у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон

(прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) особи)

(рік народження)

(адреса місця проживання)

Діагноз/діагнози та ускладнення відповідно до НК 025:2021 "Класифікатор хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я": _____

Висновок: необхідне направлення особи із складових сил оборони або сил безпеки, постраждалої у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон.

(посада керівника закладу охорони здоров'я, прізвище, ініціали (ініціал) власного імені)

(підпис)

_____ 20__ р.

(посада лікуючого лікаря закладу охорони здоров'я, визначеного керівником закладу або уповноваженою на прийняття відповідних рішень особою, прізвище, ініціали (ініціал) власного імені)

(підпис)

_____ 20__ р.";

ДОДАТОК 10. РАПОРТ НА ПРОХОДЖЕННЯ ВЛК

(посада, ПІП безпосереднього
командира)

(ваше ПІП, посада, звання, рік
народження,
контактний номер телефону)

РАПОРТ

Я проходив(-ла) лікування в назва закладу від дата до дата у зв'язку з отриманою травмою/пораненням/хворобою під час виконання обов'язків військової служби з діагнозом:

У зв'язку з вищевказаним, та згідно вимог «Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних силах України», що затверджене Наказом Міністерства оборони України від 14 серпня 2008 р. № 402, прошу забезпечити надання мені законної можливості проходження військово-лікарської комісії з метою встановлення придатності/непридатності до військової служби, для чого видати мені у встановленому порядку направлення на медичний огляд ВЛК; службову характеристику для проведення медичного огляду ВЛК та пакет інших необхідних документів.

Додатки (за наявності):

1. Медична характеристика.
2. Довідка лікаря від _____ № ____.
3. Виписка з історії хвороби.
4. Інші підтверджуючі документи.

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

“ _____ ” _____ 202_ року

ДОДАТОК 11. ЗРАЗОК НАПРАВЛЕННЯ НА ВЛК

Начальнику Національного військово-медичного клінічного центру

Міністерства оборони України

НАПРАВЛЕННЯ

на медичний огляд військово-лікарською комісією для визначення терміну лікування

№ з/п	Військове звання	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата народження	Місяць і рік прийняття (призову) на військову службу	Яким ТЦК та СП прийнятий (призваний) на військову службу	Попередній діагноз

Командир військової частини _____

Звання

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ДОДАТОК 12. РАПОРТ НА ВІДПУСКУ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я НА ПІДСТАВІ ДОВІДКИ ВЛК

Командиру за безпосереднім підпорядкуванням

РАПОРТ

Прошу надати мені, _____ (звання, ПІБ), відпустку на _____
діб за станом здоров'я відповідно до висновку ВЛК № _____ від _____.

Відпустку буду проводити за адресою:

Тел.: _____

До рапорту додаю:

Довідку ВЛК № _____ від _____ 202_ року

Виписний епікриз № _____ від _____ 202_ року

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

“ _____ ” _____ 202_ року

ДОДАТОК 13. РАПОРТ НА НАПРАВЛЕННЯ НА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ

Командиру за безпосереднім підпорядкуванням

Рапорт

Прошу надати мені, _____ (звання, ПІБ), відпустку на ____ днів за станом здоров'я відповідно до висновку ВЛК № _____ від _____ та направити на санаторно-курортне лікування.

Місце санаторно-курортного лікування:

Тел.: _____

До рапорту додаю:

- Довідку ВЛК № _____ від _____ 202_ року
- Виписний епікриз № _____ від _____ 202_ року

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

“ _____ ” _____ 202_ року

ДОДАТОК 14. ЗРАЗОК ЗАЯВИ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТЕЗНИМ ВИРОБОМ

(повне найменування підприємства)

(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) заявника)

(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) законного представника / уповноваженої особи)

місце проживання (zareєстроване):

місце проживання/перебування (фактичне):

Контактні телефони _____

Електронна адреса _____

ЗАЯВКА

про намір забезпечення протезно-ортопедичним виробом, у тому числі ортопедичним взуттям, допоміжними засобами для особистого догляду та захисту

Прошу забезпечити _____

(найменування виробу)

Мені роз'яснено, що відповідно до Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категоріях населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2021 № 321 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 362) забезпечення протезно-ортопедичними виробами, у тому числі ортопедичним взуттям, допоміжними засобами для особистого догляду та захисту (далі - індивідуальний засіб реабілітації), надання послуг з їх післягарантійного ремонту проводиться згідно з договорами, укладеними територіальним відділенням Фонду соціального захисту інвалідів з підприємством у межах бюджетних призначень, у порядку черговості; я маю право звернутись до іншого підприємства протягом 14 календарних днів; підвид індивідуального засобу реабілітації та мої функціональні можливості визначає лікар підприємства у замовленні на індивідуальний засіб реабілітації відповідно до Порядку визначення функціональних можливостей особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, іншої особи, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 20 січня 2015 року № 37, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 січня 2015 року за № 99/26544;

функціональність протезно-ортопедичного виробу, яким мене буде забезпечено, має відповідати ступеню моїх функціональних можливостей;

на індивідуальний засіб реабілітації за моїм бажанням може оформлюватися спеціалістами підприємства за місцем мого проживання (перебування);

у разі зміни медичних показань у період між поданням заявки про намір забезпечення індивідуальним засобом реабілітації та фактичним його виготовленням я можу відмовитися від замовленого засобу та замовити інший;

замовлення на виготовлення необхідного мені індивідуального засобу реабілітації передається на виробництво після обов'язкового уточнення моїх антропометричних даних, яке проводиться не пізніше ніж за 30 днів до дня його передання;

за письмовим зверненням (моїм чи мого законного представника) підприємство може надіслати поштою лише обтуратори та ортези із текстильних матеріалів;

право на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації призупиняється на наступний строк експлуатації у разі виявлення факту продажу, дарування або передачі до закінчення строку експлуатації виданих за кошти державного бюджету технічних та інших засобів реабілітації; повернення засобів, що підлягають поверненню, відповідно до Переліку виданих особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю та іншим окремим категоріям населення технічних та інших засобів реабілітації, що підлягають поверненню до структурних підрозділів з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад у разі смерті зазначених осіб та з інших причин, якщо строк їх експлуатації не закінчився, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 10 серпня 2018 року № 1138, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 вересня 2018 року за № 1014/32466;

виявлення, зокрема за результатами моніторингу технічних та інших засобів реабілітації, виданих за рахунок коштів державного бюджету, факту умисних пошкодження, втрати, продажу, обміну та/або дарування технічних та інших засобів реабілітації іншій особі протягом строку, на який вони видаються, може бути також підставою для відмови в забезпеченні технічними та іншими засобами реабілітації на наступний строк;

я, мій законний представник чи уповноважена особа повинні забрати індивідуальний засіб реабілітації протягом чотирьох місяців із дня його виготовлення.

Я даю згоду на використання моїх (та/або особи, інтереси якої я представляю) персональних даних, які буде внесено до Централізованого банку даних з проблем інвалідності з метою забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації

Заяву та документи на ___ аркушах прийнято ___ ____ 20__ р. та зареєстровано за № _____.

Додатково для розгляду заяви необхідно до ___ ____ 20__ р. подати такі документи: _____

_____/_____

Ознайомився(лась) _____

(підпис, Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ особи, що
представника /

(підпис заявника / законного

прийняла документи)
особи)

уповноваженої

* Оброблення персональних даних проводиться відповідно до Закону України „Про захист персональних даних”.

ДОДАТОК 15. РАПОРТ НА ПРОХОДЖЕННЯ МСЕК

Командиру за безпосереднім підпорядкуванням

РАПОРТ

Я, ПІБ, посада, звання, військової частини № ____ згідно постанови військово-лікарської комісії № ____ від _____ є непридатним до військової служби, стан мого здоров'я не дозволяє здійснювати обов'язки військової служби. Керуючись Положенням про порядок, умови та критерії встановлення інвалідності, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 03 грудня 2009 року №1317 та з метою встановлення групи інвалідності/визначення відсотку втрати працездатності/визначення потреби в протезуванні прошу видати мені у встановленому порядку направлення на медико-соціальну експертну комісію.

Додатки

1. Копія постанови військово-лікарської комісії № _____ від _____ 202_р.
2. Інші підтверджуючі документи (за наявності).

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

“ _____ ” _____ 202_ року

ДОДАТОК 16. РАПОРТ ЩОДО ВИПЛАТИ ДОДАТКОВОЇ ВИНАГОРОДИ

(Посада, ім'я та прізвище безпосереднього командира)

(Ваше ПІБ, посада, звання, рік народження, контактний номер телефону)

РАПОРТ

Я, (ПІБ, посада, звання, військової частини № _____) після отриманого поранення/контузії/ушкодження, починаючи з _____ (дата) перебуваю на стаціонарному лікуванні у _____ (назва медичного закладу).

Обставини, місце та час поранення підтверджуються Довідкою про обставини травми № _____ від _____.

На даний час я не отримую додаткову винагороду у розмірі 100 тис. грн, відповідно до положень абзацу 5 п. 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168.

Керуючись Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168 від 28.02.2022 та Наказом Міністра оборони України № 260 від 07.06.2018 «Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам» прошу передати відповідні накази до фінансового органу військової частини та організувати виплату мені додаткової винагороди на період лікування після отриманого поранення.

- Додатки 1. Копія довідки про обставини травми № _____ від _____ 202_р.;
- Копія документів з медичного закладу про лікування військового;
- Інші підтверджуючі документи (за наявності).

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

“ _____ ” _____ 202_ року

ДОДАТОК 17. РАПОРТ НА ОТРИМАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНО-
ПОБУТОВИХ ПИТАНЬ

(Посада, звання, ім'я та прізвище
безпосереднього командира)

РАПОРТ

Прошу Вашого клопотання перед вищим командуванням на виплату мені матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань за 2023 рік у зв'язку (наприклад: з пораненням, отриманого при виконанні завдань під час воєнного стану), відповідно до п. 6 окремого доручення Міністра оборони України від 01.02.2023 року № 2683/з та розділу XXIV наказу Міністерства оборони України від 07.06.2018 № 260 "Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам" (із змінами).

До рапорту додаю:

1. Копія висновку військово-лікарської комісії про причинний зв'язок отриманого поранення з проходження військової служби.

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

" _____ " _____ 202_ року

ДОДАТОК 18. РАПОРТ НА ОТРИМАННЯ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ОЗДОРОВЛЕННЯ

(Посада, звання, ім'я та прізвище безпосереднього командира)

РАПОРТ

Прошу Вас виплатити мені грошову допомогу для оздоровлення за 202__ рік, згідно розділу XXIII Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 07.06.2018 № 260 "Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам" (із змінами).

ПОСАДА

ВІЙСЬКОВЕ ЗВАННЯ

ПІДПИС

ПІБ

" _____ " _____ 202_ року

ДОДАТОК 19. ЗАЯВА ПРО ВИПЛАТУ ОГД

Командиру військової частини
твое ПІБ _____
Адреса _____
Тел. _____
Ідентифікаційний код _____

ЗАЯВА

Прошу Вас виплатити мені одноразову грошову допомогу у зв'язку із встановленням

зазначаються підстава для виплати (інвалідність, часткова втрата працездатності внаслідок поранення, контузії, травми, каліцтва або захворювання

та зв'язок з проходженням чи виконанням обов'язків військової служби).

Виплату прошу здійснити через _____

(найменування та реквізити банку, номер рахунку)

Мене поінформовано про можливе стягнення комісії (плати) установою банку, що зазначений мною у цій заяві, з перерахованої Міністерством оборони України мені одноразової грошової допомоги.

До заяви додаю такі документи (згідно з пунктом 11 Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби

у військовому резерві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 року № 975 (зі змінами), та пунктом 4.7 розділу IV Положення про організацію в Міністерстві оборони України роботи з обчислення вислуги років для призначення пенсій військовослужбовцям і забезпечення соціальними виплатами осіб, звільнених з військової служби у Збройних Силах України, та членів їх сімей, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 14 серпня 2014 року № 530, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 жовтня 2014 року за № 1294/26071 (зі змінами)):

- згоду на обробку персональних даних;
- копію паспорта;
- копію ідентифікаційного номера платника податків;
- копію довідки МСЕК від _____ № _____ ;
- копію постанови ВЛК від _____ № _____ ;
- копію довідки про обставини травми;
- копію реквізитів банківського рахунку.

“ ___ ” _____ 20__ р.

(підпис)

ДОДАТОК 20. РАПОРТ НА ОТРИМАННЯ ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ УБД

Командиру за безпосереднім підпорядкуванням

РАПОРТ

Я, (звання, ПІБ), який проходить військову службу за посадою у (вказати підрозділ), з метою отримання мною статусу учасника бойових дій, керуючись правом, передбаченим у п.8 Порядку надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, затвердженого Постановою КМУ №413 від 20.08.2014, прошу надати мені такі документи:

1) Довідку про мою безпосередню участь особи у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України протягом _____, згідно з Додатком 6 до Постанови КМУ 413 від 20.08.2014 р.;

2) Витяг/копію з (хоча б одного з таких документів):

бойових донесень;

журналів бойових дій (оперативних завдань, ведення оперативної обстановки);

вахтових журналів;

польотних листів;

матеріалів спеціальних (службових) розслідувань за фактами отримання поранень, контузій, каліцтв.

У разі відмови прошу надати письмову вмотивовану відповідь з посиланням на норми чинного законодавства.

« ____ » _____ 20__ р.

Підпис/ звання, прізвище, ініціали

« ____ » _____ 20__ р.

(підпис)

(ПІБ)